

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Ja jos vaikka yksikin ihminen, minun lisäksi, saa itselleen hyvän mielen ja kokee toiminnan mielekkääksi, niin minusta olen silloin onnistunut.”

Nuorisoyhteistyö Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaajakoulutusten alkukartoitus ja toiminnan alustava opas

Hanna Tanskanen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11 / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Hanna Tanskanen	Sivumäärä 52 ja 18 liitesivua
Työn nimi ”Ja jos vaikka yksikin ihminen, minun lisäksi, saa itselleen hyvän mielen ja kokee toiminnan mielekkääksi, niin minusta olen silloin onnistunut.” Nuorisoyhteistyö Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaajakoulutusten alkukartoitus ja toiminnan alustava opas.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tarja Nyman	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Nuorisoyhteistyö Seitti/Jenni Kuusela	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön toimeksiantaja on Nuorisoyhteistyö Seitti. Nuorisoyhteistyö Seitti järjestää toimintaa vammaisille ja pitkäaikaissairaille 13-30 -vuotiaille nuorille. Toiminnan lähtökohtina ovat esteettömyys sekä nuorten aktiivinen osallistuminen toiminnan suunnittelijoina ja toteuttajina. Nuorisoyhteistyö Seitti pyrkii myös inklusion edistämiseen omassa toiminnassaan.</p> <p>Nuorisoyhteistyö Seitti on ennen ollut toimintaa 18-30 -vuotiaille nuorille aikuisille, mutta saamansa lisärahoituksen turvin Seitti aloitti varhaisnuorisotoiminnan käynnistämisen vuonna 2014. Varhaisnuoret Seitissä käsittävät 13-17 -vuotiaat. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistämisen opas 18-30 -vuotiaille Seitin toiminnassa mukana oleville nuorille aikuisille, jotka ovat kiinnostuneita oman Seitin varhaisnuorten ryhmän perustamisesta, ohjaamisesta ja mento-roinnista. Oppaan teemat toimivat samalla alkukartoituksena Seitin ohjaajakoulutuksen sisällöille.</p> <p>Opinnäytetyöprosessi koostui tietoperustan kokoamisesta kirjallisuuden avulla, Webropol- kyselystä 18-30 -vuotiaille kerhonohtajakoulutuksista kiinnostuneille seittiläisille sekä kahden muun nuorisotyötä toteuttavan ja aktiivisen Seitti-vapaaehtoisen haastatteluista. Haastattelukysymykset kumpusivat Webropol- kyselyn tuloksista. Aineisto koottiin yhteen ja sitä peilattiin lähdekirjallisuuteen koko opinnäytetyön kirjoittamisen ajan. Tämän työn tuloksena luotiin Seitin varhaisnuorisotoiminnan alustava opas ja kerhonohtajakoulutusten alkukartoitus.</p> <p>Nuorisoyhteistyö Seitti tulee hyödyntämään opinnäytetyön tuloksia ja opasta vuonna 2015 järjestettävissä kerhonohtajakoulutuksissa. Koulutukset järjestetään opiskelijalähtöisesti.</p>	
Asiasanat ryhmätoiminta, vammaiset, nuoret, vertaistuki, vapaa-aika	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme of civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Hanna Tanskanen	Number of Pages 52 and 18 appendices
Title "And if there is at least one person beside me who gets a good mood and finds these activities meaningful, I think I have succeeded." The Youth Cooperation Seitti's instructor training's survey and subteen groups preliminary guide.	
Supervisor(s) Tarja Nyman	
Subscriber and/or Mentor The Youth Cooperation Seitti/youthwork planner Jenni Kuusela	
Abstract <p>The assignor of this thesis was Youth Cooperation Seitti. Seitti organizes activities for disabled persons and persons with chronic diseases in age between thirteen and thirty. The starting point for Youth Cooperation Seitti is accessibility and that the youth is actively involved in planning and carrying out the activities. Youth Cooperation Seitti also strives for equal youthwork in which disabled and non-disabled youth acts together.</p> <p>Youth Cooperation Seitti used to be activities for 18-30 years old. Seitti applied for extra grant for the work with 13-17 years old. In the year 2014 Seitti has worked with launching the new activities for 13-17 years old. The aim for this thesis was to create a guide for the 18-30 years old who are involved with Seitti and are interested in having own group of 13-17 years old young people from Seitti's target group and organizing activities and being a mentor for them. The contents of the guide are going to be used as topics of the Seitti's instructor training.</p> <p>In the process of creating this thesis the following methods were used: gathering basic information within source books, Webropol- survey for the 18-30 years old who were interested in Seitti's instructor training, two e-mail interviews with significant organisations from the field of youthwork and one e-mail interview with an active volunteer from Seitti. The interview questions came up from the Webropol-survey's answers. All the material was brought together and it was reflected to source books through whole writing process of this thesis. The result was the preliminary guide for Seitti's subteen groups and survey for the instructor trainings.</p> <p>The Youth Cooperation Seitti is going to apply the results of thesis and the guide in the instructor trainings in 2015. Trainings are going to be organized by students as their development project.</p>	
Keywords group activities, disabled persons, youth, peer support, free time	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 NUORISOYHTEISTYÖ SEITTI	6
3 OPINNÄYTETYÖPROSESSI	8
3.1 Tutkimusote ja -menetelmät	8
3.2 Kohderyhmä	14
4 SEITIN VARHAISNUORISOTYÖN LÄHTÖKOHDAT	15
4.1 Selvitys varhaisnuorten toiminnan tarpeista Seitissä	15
4.2 Sosiaalinen vahvistaminen Seitissä	17
4.3 Huvi ja hyöty ohjaajille	19
4.4 Varhaisnuorisotoiminnan merkitys suhteessa Seittiin	20
4.5 Vapaaehtoisuus	23
4.6 Vertaismentorointi	25
5 SEITIN VARHAISNUORISOTOIMINNAN OPASTA KEHITTÄMÄSSÄ	26
5.1 Vertailuaineistoa järjestöiltä	27
5.2 Vastaavan toimintamallin oppaat	29
5.3 SPR:n ja 4H:n haastattelu	30
5.4 Toimivan Seitti-ryhmän ohjaajan haastattelu	33
5.5 Seitin arvopohja näkyväksi	34
5.6 Ohjaajan ominaisuudet	37
5.7 Oppaan koulutusteemojen valinta	40
5.8 Kerhonohtajien ideoita	48
6 POHDINTA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	51
LÄHTEET	53
LIITTEET	57

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön idea syntyi keväällä 2014, kun tein työharjoittelun Nuorisoyhteistyö Seitissä. Nuorisotyön suunnittelija Jenni Kuusela ehdotti muutamia ideoita opinnäytetyöksi ja varhaisnuorisotoiminnan opas nousi ykköseksi. Aihe tuntui tärkeimmältä Seitin kasvun ja uusiutuvuuden kannalta sekä loogiselta vuonna 2013 haetun varhaisnuoriin kohdistuvan lisärahoituksen vuoksi. Vuosi 2014 on mennyt Nuorisoyhteistyö Seitissä pitkälti varhaisnuorisotoiminnan suunnittelussa ja käynnistämässä. Opinnäytetyöni tulee olemaan osa Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistämisen prosessia.

Tavoitteena on tehdä opas Seitin varhaisnuorisokerhojen ohjaajille. Opasta tarvitaan, koska varhaisnuorisotoimintaa vasta aloitetaan Seitissä. Opas on tarkoitettu 18-30 -vuotiaille seittiläisille, jotka haluavat olla mentoroimassa ja ohjaamassa 13-17 -vuotiaita seittiläisiä sekä pitää heille säännöllistä kerhotoimintaa. Opas toimii samalla alkukartoituksena Seitin ohjaajakoulutuksille, jotka tullaan järjestämään vuonna 2015 opiskelijalähtöisesti. Oppaan sisältö muodostuu koulutuksessa teemoiksi, joita siellä käsitellään, ja osallistujat saavat oppaan. Aineisto tämän opinnäytetyön tuloksena syntyvään oppaaseen kerätään lähdekirjallisuutta tarkastelemalla, Webropol- kyselyllä 18-30 -vuotiaille seittiläisille, toimivan Seitti- ryhmän ohjaajan haastattelulla sekä vastaavan toimintamallin toteuttajien haastatteluilla ja oppailla. Viitekehyksessä tarkastelen varhaisnuorisokasvatuksen merkitystä, nuoruuden kehitystehtäviä ja ryhmätoiminnan positiivisia vaikutuksia sosiaalisen vahvistamisen ja osallisuuden valossa.

Tämä opinnäytetyö ja sen tulokset tekevät todeksi yhden vaiheen Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistämässä. Keväällä 2014 tehtiin selvitys varhaisnuorten toiminnan tarpeista Nuorisoyhteistyö Seitissä. Tämä opinnäytetyö pyrkii toimimaan alkukartoituksena Seitin kerhonohjaajakoulutuksille, jotta he voisivat olla ohjaamassa varhaisnuoria. Loppuvuonna 2014 aloittanee muutaman yhteisöpedagogiopiskelijan tiimi. He hyödyntävät molempia aiemmin tehtyjä opinnäytetöitä omassa työssään koulutuksen suunnittelijoina, toteuttajina ja arvioitsijoina sekä oppaan parantelussa ja lanseeraamisessa.

Opinnäytetyönaihe on yhteisöpedagogin osaamiskenttään hyvin soveltuva. Mielestäni yhteisöpedagogin koulutusohjelmassa on puutteita vammaisuuden tuntemuksessa ja erilaisuuden kohtaamisessa. Esimerkiksi esteettömyydestä tai liikuntavammaisista nuorisotilojen käyttäjistä nuorisotilojen ja -talojen kohdalla ei puhuta, vaikka tilatyöstä muuten puhutaankin paljon. Käytännön nuorisotyössä huomioidaan yhä heikosti sitä, että toiminnassa on mukana myös vamman, sukupuolen tai seksuaalisen suuntautumisen osalta erityishuomiota kaipaavia nuoria (Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 136). Vaikka tämän opinnäytetyön tuloksena syntyvä varhaisnuorisotoiminnan alustava opas onkin liikuntavammaisten ja pitkäaikaissairaiden parissa työtä tekeville järjestöjen yhteistyömuodolle suunnattu, en korosta erityisesti vammaisuutta. Haluan tuoda esille näkökulman, että kun esteettömyys ja avun tarve on huomioitu, eivät vammaiset nuoret eroa vammattomista. Silloin opas voi tulevaisuudessa palvella myös vammattomia ohjaajia, jotka haluavat tehdä vapaaehtoistoimintaa vammaisten parissa.

Seittiläisellä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä johonkin Seitin jäsenjärjestöön (Invalidiliitto ry, Lihastautiliitto ry, Suomen CP-liitto ry, Suomen MS-liitto ry) kuuluvaa ja Seitti-toimintaan osallistuvaa 13-30 -vuotiasta. Varhaisnuoret Seitissä ovat 13-17 -vuotiaita. Käytän termejä ”(nuori) aikuinen” ja ”vanhempi seittiläinen” kuvaamaan 18-30 -vuotiaita seittiläisiä. ”Varhaisnuori” ja ”nuori seittiläinen” ovat termejä kuvaamaan 13-17-vuotiaita. Nuoret ovat tässä työssä yleiskäsite 13-30 -vuotiaille, koska Seitissä ”nuorella” tarkoitetaan sen ikäisiä.

2 NUORISOYHTEISTYÖ SEITTI

Nuorisoyhteistyö Seitti sai alkunsa vuonna 1995 alkaneesta ”Viidestä yhteen”- projektista, jonka tarkoituksena oli koota eri liikuntavammaisjärjestöt ”puhaltamaan yhteen hiileen” (Siiskonen 1998, 8). Viidestä yhteen- projekti jatkui Seitti- projektilla vuosina 1998-2001. Nuorisoyhteistyö Seitti on jatkanut hyvää yhteistyötä vakituisena työmuotona 2002 lähtien. (Nuorisoyhteistyö Seitti, 2014a).

Nuorisoyhteistyö Seitti on toimintaa liikuntavammaisille ja pitkäaikaissairaille 13-30 -vuotiaille nuorille. Seitin yhteistyöjärjestöt ovat Invalidiliitto ry, Lihastautiliitto ry, Suomen CP-liitto ry ja Suomen MS-liitto ry. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista määrittelee vammaisiin henkilöihin kuuluviksi ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, jonka vuorovaikutus erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa (Yhdistyneet kansakunnat 2006).

Seittinuoret ovat yhdessä nuorten kesken suunnitelleet ja järjestäneet esimerkiksi bileitä, illanviettoja ja tapahtumia. Lisäksi on käyty muun muassa konserteissa ja elokuvissa. Esimerkiksi kesällä 2014 järjestettiin matka Provinssirockiin, jossa kaksi aktiivista seittiläistä hoitivat pitkälle järjestelyjä mainoksen suunnittelusta ilmoittautumisten keräämiseen. Seitin työntekijä oli hoitanut rahalliset panostukset, kuten bussin. Seitti myös välittää ajankohtaista tietoa, on mukana vaikuttamistoiminnassa ja järjestää koulutuksia ja seminaareja. (Nuorisoyhteistyö Seitti, 2014a.)

Seittiä hallinnoi Invalidiliitto. Seitillä on yksi nuorisotyön suunnittelija töissä. Seitin rahoitus tulee täysin Raha-automaattiyhdistykseltä. Vuosibudjetti vuonna 2014 on 119 000 euroa. Nuorisoyhteistyö Seitti ei ole järjestö tai yhdistys, vaan eri järjestöjen yhteistyömuoto, joten Seitillä ei ole varsinaisia jäseniä eikä Seitti kerää jäsenmaksuja. Seitti kuitenkin kerää pientä omavastuuta järjestämistään tapahtumista, mutta se on lähinnä osallistujien sitoutumista varten, ei sinänsä kattamaan kuluja.

Seitti tekee yhteistyötä monien eri tahojen kanssa, kuten Vammaisjärjestöjen nuorisoyhteistyö VNY, Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö Vamlas, oppimis- ja ohjauskeskus Ruskeasuon koulu Helsingistä, Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi sekä kuntien nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut.

Sen lisäksi, että Seitti tukee nuoria tiedottamisen, vertaistuen ja ohjaamisen kautta, ovat nuoret oikeutettuja taloudelliseen tukeen toimintaa järjestäessään, kun ryhmässä on vähintään kahdesta yhteistyöliitosta nuoria, nuoret ovat suunnittelijoita ja toteuttajia, toiminnasta tiedotetaan alueen nuorille ja toiminnasta tehdään jälkikäteen selvitys Seitille (Nuorisoyhteistyö Seitti, 2014a). Rahaa ei voi esimerkiksi hakea alko-

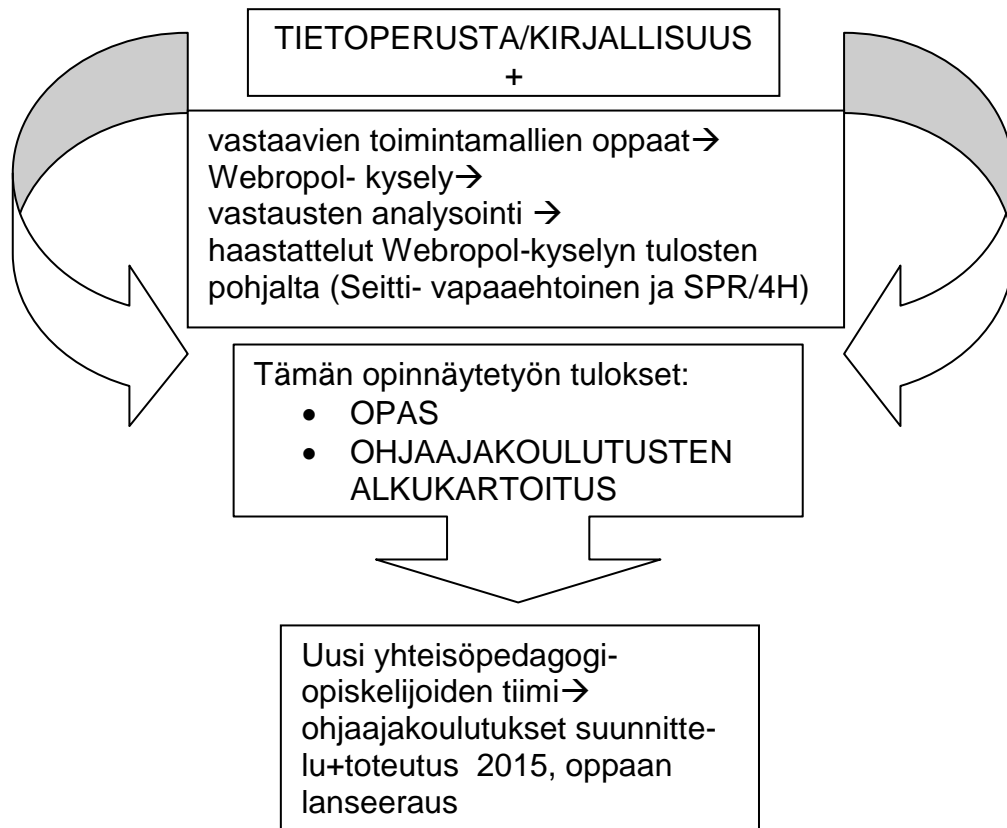
holijuomiin, henkilökohtaisten avustajien palkkoihin tai toimintaan, jossa ei ole huomioitu esteettömyyttä (Nuorisoyhteistyö Seitti, 2014b).

3 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

3.1 Tutkimusote ja -menetelmät

Tämän opinnäytetyön tutkimusote on toiminnallinen. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä esimerkiksi käytännön toiminnan ohjeistamista ja opastamista (Vilka & Airaksinen 2003, 9). Koska Seitissä ei ole ollut vastaavaa toimintaa ennen on opinnäytetyölläni selkeä tavoite uuden toiminnan ohjeistajana.

Opinnäytetyöni alkaa tietoperustan kokoamisesta lähdekirjallisuuden avulla. Tietoperusta täydentyy uudella aineistolla. Uusi aineisto kootaan tutkimalla vastaavan toimintamallin toteuttajien oppaita ja keräämällä vertailuaineistoa muista nuorisotyötä tekevästä järjestöistä (Suomen Punainen Risti ja Suomen 4H-liitto). Lisäksi laadin yhdessä tilaajan kanssa Webropol- kyselyn 18-30 -vuotiaille ohjaajakoulutuksista kiinnostuneille seittiläisille. Webropol- kysely toimi selvityksenä siitä, millaista tietoa seittiläiset oppaaseen kaipaavat. Webropol- kyselyn tulosten pohjalta haastattelin vastaavien toimintamallien toteuttajia eli 4H:ta ja SPR:ää. Haastattelin myös hyvin toimivan paikallisen Seitti- ryhmän vetäjää Sanna Talusta. Kaikissa haastatteluissa pohditaan Webropol- kyselyn tuloksia. Kaikki nämä vaiheet täydentävät edellistä toimintaa, jolloin opas muodostuu, saa otsikot ja samalla luo pohjan seuraaville opiskelijoille, joiden kehittämisprojekti on suunnitteilla Nuorisoyhteistyö Seittiin. Oppaan otsikot muodostuvat teemoiksi tulevissa, opiskelijälähtöisesti järjestettävissä koulutuksissa.

Kuvio 1. Opinnäytetyön prosessi

Tietoperustan kokoamisessa lähdin liikkeelle siitä ajatuksesta, mitä tietoa tarvitaan uudenlaisen toiminnon käynnistämiseen. Ajattelin nimenomaan varhaisnuorisotyötä Nuorisoyhteistyö Seitissä. Tietoperustasta olen valinnut viitekehikseksi varhaisnuorisokasvatuksen merkityksen, nuoruuden kehitystehtävien toteutumisen ja ryhmätöinnän sosiaalisen vahvistamisen osallisuuden valossa. Sen jälkeen tutkin vastaavien toimintamallien toteuttajien oppaita, jotta saisin ideoita ja rakennetta Seitin opasta varten.

Lisäksi tämän toiminnallisen opinnäytetyön yksi osa oli Webropol- kysely. Tutkimusmenetelmä Webropol- kyselyssä oli määrällinen tutkimus. Eniten tähän valintaan vaikutti suuri, hajallaan oleva kohderyhmä. Tämän tapainen aineistonkeruumenetelmä sopii sellaiselle joukolle. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuskäytäntöjä käyte-

tään hiukan väljemmin kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä, vaikka keinot kerätä tietoa ovat samat. Tutkimus toiminnallisessa opinnäytetyössä on enemmänkin selvityksen tekoa. (em. 2003, 57.) Tässä tutkimuksessa haluttiin Webropolin avulla selvittää, mitä tietoa 18-30 -vuotiaat Seitin ohjaajakoulutuksista kiinnostuneet seittiläiset haluavat ja tarvitsevat oppaaseen. Selvityksessä saatiin myös nuorten ehdottamia ideoita kerhojen sisällöiksi. Seitin nuorisotyön suunnittelija voi hyödyntää nuorten ehdottomia ideoita myös muussa Seitin toiminnassa.

Kyselylomake on tavallisin määrällisen tutkimuksen aineiston keräämisen tapa. Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja itse lukee kysymykset ja vastaa niihin kirjallisesti. Muita etuja on vastaajan anonyymiksi jääminen. Tyypillisenä haittana pidetään alhaisen vastausprosentin riskiä. (Vilka 2005, 73-74.) Nämä hyödyt ja haitat toteutuivat myös tämän tutkimuksen aikana. Vastaajat jäivät halutessaan anonyymeiksi. He saivat jättää yhteystietonsa lomakkeen loppuun, mikäli halusivat kiitokseksi vastaamisesta kangaskassin. Vastauksia saimme ensiksi vain yhden kappaleen, mikä olisi ollut liian vähän selvityksen tekemiseen.

Käytin tutkimuksen pohjana sähköistä Webropol- lomaketta (liite 1), sillä se säästää aikaa ja rahaa, etenkin tämän tutkimuksen kohderyhmän ollessa hajanainen. Lisäksi heidän saavuttamisensa muutakuin julkisen linkin kautta sosiaalisessa mediassa olisi ollut melko mahdotonta. Seitin nuorisotyön suunnittelijalla ei ole pääsyä muiden kuin Invalidiliiton jäsenrekisteriin, joten kyselyn lähettäminen postitse tai sähköpostitse ei olisi ollut tarkoituksenmukaista, kun vain yhden Seitin jäsenjärjestön kohderyhmään kuuluvat olisivat saaneet kyselyn. Lisäksi se olisi aiheuttanut eettisen ongelman. Tietonsa jäsenrekisteriin antaneet ovat antaneet ne aina kyseiselle järjestölle, eivät Seitille. Tämä tutkimus ei ole yksittäisen jäsenjärjestön tutkimus omille jäsenilleen, joten he eivät saisikaan antaa tietoja kolmannelle osapuolelle ilman henkilön lupaa. Luvan kysymiseen olisi mennyt paljon aikaa ja rahaa, joten sekään ei vaikuttanut hyvältä vaihtoehdolta. Etenkin kun Seitin kohderyhmältä saattoi odottaa jo etukäteen melko pientä vastausprosenttia. Näistä syistä johtuen minä ja tilaajan edustaja päätimme luoda Webropol-kyselylle julkisen linkin, jota levitin Seitin ja Seitin yhteistyöjärjestöjen Facebook-sivuilla. Facebook on muutenkin Seitin pääasiallinen kanava tiedottaa jäsenilleen, joten tiedottaminen siellä tuntui luontevimmalta vaihtoehdolta.

Tein Webropol-kyselyn yhdessä Nuorisoyhteistyö Seitin nuorisotyön suunnittelijan kanssa. Tilaajan edustajalla oli itsellään aikaa ja halua olla mukana Webropolin suunnittelussa ja minä olin sitä myös itse toivonut. Halusin varmistaa, että kyselystä tulee juuri tilaajan toiveiden ja tarpeiden mukainen. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuksellinen selvitys kuuluu idean tai tuotteen toteutustapaan. Toteutustapa tarkoittaa keinoja, joilla materiaalia kerätään esimerkiksi oppaan sisällöksi. Toiminnallisessa opinnäytetyössä käytetään myös selvitystä silloin kun halutaan toteuttaa tuote kohderyhmälähtöisesti, mutta kohderyhmää ei vielä tiedetä tai sen tarpeita tunneta. (Vilka & Airaksinen 2003, 56-57.) Selvitys oli välttämätön tätä opinnäytetyötä ajatellen, koska Seitissä ei ole ennen järjestetty valtakunnallisesti mallinnettuja ohjaajakoulutuksia tai vanhempien seittiläisten vetämiä ryhmiä varhaisnuorille. Kyselyn kohderyhmä oli määritelty kyselyn otsikossa: *Kysely Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaamisesta kiinnostuneille*. Kyselyn alkuselitteessä oli mainittu, että kysely on 18-30 -vuotiaille. Kyselyllä haettiin vastauksia nuorten aikuisten, eli tulevien varhaisnuorisokerhojen ohjaajien, tieto- ja taitotasoon ryhmänohjauksessa. Vastaukset antavat suuntaa ensi vuonna järjestettävälle kerhonohtajakoulutuksille sekä otsikot oppaalle. Vastaukset antoivat myös pohjan haastattelukysymyksille SPR:lle, 4H:lle ja Seitin aktiiviselle vapaaehtoiselle Sanna Talukselle. Webropol- kyselyn vastausten analysoinnin jälkeen muodostuivat ne haastattelukysymyksiksi. SPR:n, 4H:n ja Taluksen vastauksista niihin kysymyksiin, sai opas sisältöä.

Kaikki lomakkeen kysymykset olivat pakollisia. Osasimme odottaa alhaista vastausten määrää, koska Seitin kohderyhmän tavoittaminen on tunnetusti Seitin kokemuksesta hankalaa. Halusimme varmistaa kysymysten pakollisuudella sen, että saisimme silti riittävästi materiaalia.

Webropolissa kysyimme ensiksi ikää ja sukupuolta. Sukupuolen kohdalle jätimme kuitenkin yhdeksi vastausvaihtoehdoksi ”en halua vastata”. Sukupuolella ei kuitenkaan ole merkitystä ohjaajalle. Normikriittisyys yhdenvertaisuutta edistävässä Seitissä on tärkeää ja se halutaan myös näyttää. Ikää kysyimme, koska halusimme varmistua että kohderyhmän (18-30 -v.) ääni tulee vastauksissa kuulluksi.

Kolmannella kysymyksellä haluttiin selvittää, ovatko vastaajat olleet ohjaustehtävissä aiemmin. Kun mietimme kysymystä, oli se ikäänkuin extra-kysymys. Emme olleet

varmoja, onko tieto oleellinen meille. Jätimme sen kuitenkin, koska siihen vastaaminen kävi nopeasti. Ajattelimme, että tieto tulee hyödynnettyä, jos tarpeellista. Jollei, niin ei siihen vastaaminen kuitenkaan olisi kenellekään liian aikaa vievää. Neljäs kysymys käsitteli ohjaajan ominaisuuksia. Kyselyyn oli etukäteen annettu vastausvaihtoehtoiksi luotettava, luova, huumorintajuinen, johtaja-ainesta, tapahtumajärjestäjä, organisoija, aikaansaava ja hyvä kuuntelija. Ne ovat tilaajan edustajan ja minun valitsemia ominaisuuksia, jotka meidän mielestämme ovat yleisesti hyvinä pidettyjä ominaisuuksia ohjaajille.

Viidennessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin sijoittamaan itsensä erilaisten väittämien väliin. Esimerkiksi ”En tunne ainuttakaan tutustumisleikkiä” toisessa päässä, toisessa reunassa ”Tiedän todella monta tutustumisleikkiä”. Tällaisia väittämiä oli kuusi. Jokaisessa väittämässä oli viisi kohtaa, mihin oli itsensä mahdollista sijoittaa. Yksi edusti alinta mahdollista, viisi parasta mahdollisinta tietoa. Kysymyksellä haluttiin puhtaasti selvittää vastaajien tietoatasoa. Tilaajan edustajan kanssa olimme päättäneet kaikki kuusi väittämää. Otimme ne, mitkä mielestämme ovat tärkeitä taitoja ryhmänohjaajalle ja joita tilaajan edustaja piti tärkeinä Seitti-ryhmien ohjaajien osalta ja tietää. Kuudenteen kysymykseen olimme samalla tavalla valinneet erilaisia teemoja, mutta annoimme vastaajien laittaa ne itselleen tärkeimpään järjestykseen. Ajattelimme tällaisen kysymyksen asettelun vastaavan siihen kysymykseen, mitä koulutukseen osallistujia haluaisi tietää.

Seitsemännessä kysymyksessä kysyimme, olisivatko vastaajat itse halukkaita suunnittelemaan kerhon toimintaa vai haluaisivatko he valmiin paketin Seitiltä, johon olisi eroteltu eri kerroilla tehtävät asiat. Kysyimme tätä selvittääksemme vastaajien kykyä ja halukkuutta suunnitella itse toimintaa. Kahdeksas ja yhdeksäs kysymys linkittyivät hiukan toisiinsa. Kysyimme, millaiseen vapaa-ajan toimintaan vastaaja osallistui tai olisit halunnut osallistua 13-17 -vuotiaana sekä mitä vastaaja toivoo, että nuori saisi hänen vetämästään kerhosta. Kysymysten ideana oli tarkoitus herätellä vastaajaa ajattelemaan varhaisnuoren näkökulmasta, millaiseen toimintaan olisi kiva osallistua. Samalla se tarjosi mahdollisuuden vastaajalle miettiä omia kykyjään suhteessa siihen, millaista toimintaa haluaisi tarjota kerhoon osallistuville.

Kymmenes kysymys käsitteli Seitin arvoja. Olimme tilaajan kanssa johtaneet nykyisistä toiminnan periaatteista 11 erilaista arvoa. Ne olivat: esteettömyys, avoimuus, vertaisuus, aidosti nuorten näköistä, syrjimättömyys, tasa-arvo, arvostus, nuorilta nuorille, itsenäisyys, omatoimisuus ja helppo osallistua (ei jäsenyyksiä, ei hakulomakkeita, maksuttomuus/edullisuus). Vastaajan oli tarkoitus valita viisi, joiden tulisi olla mukana kaikissa Seitin varhaisnuorisokerhoissa. Tilaajan edustaja halusi kuulla, miten nuoret ymmärtävät Seitti-toiminnan periaatteet ja mitkä sanat tuntuvat nuoren suuhun sopivimmilta. Lopuksi kysyimme vielä muita terveisiä Seitille. Se oli täysin vapaan sanan kenttä vastaajille ja he saivat kirjoittaa mitä halusivat.

Kyselyssä käytettiin strukturoitua lomaketta eli siinä oli valmiit vastausvaihtoehdot. Muutamaan kysymykseen lisättiin mahdollisuus purkaa vastausta omin sanoin. Strukturointi käsitteenä tarkoittaa sitä, että kysymykset esitettiin kaikille vastaajille samassa järjestyksessä ja vastaaja sai valita itselleen parhaiten sopivan vastausvaihtoehdon. (Puusniekka & Saarinen-Kauppinen, 2006.)

Kysely oli auki kaksi viikkoa, jona aikana tuli vain yksi vastaus. Avasimme linkin uudestaan. Soitin henkilökohtaisesti kohderyhmästä tuntemilleni nuorille ja kehotin heitä vastaamaan ja jakamaan kyselyä. Sen jälkeen saimme viikossa riittävästi vastauksia, 13 kappaletta. Se tuntuu pieneltä luvulta, mutta on Seitin kokemuksen ja tilaajan edustajan mukaan hyvä ja riittävä tulos. Jokainen kyselyyn osallistunut sai halutesaan kiitoksena Seitti-kangaskassin. Se saattoi edesauttaa kyselyn suosiota.

Käytin myös konsultaatiota aineiston keruussa. Haastattelin sähköpostitse pitkäaikaista, aktiivista Seitti-ohjaaja Sanna Talusta. SPR:ltä konsultaatiopyyntöön vastasi nuorisotyön suunnittelija Johanna Andersson. 4H:lta tavoitin Salon yhdistyksen toiminnanjohtajan Janina Mäkisen. Kaikki vastasivat nopeasti ja vaikuttivat kiinnostuneilta tekemään yhteistyötä. Sain kaikilta arvokasta materiaalia työhöni, oppaaseen niin käytännön toteutukseen kuin järjestön arvopohjan todeksi elämiseen. Sanna valotti Seitin toimintaa yhteisön sisällä. SPR:n ja 4H:n edustajat jakoivat arvokasta tietoa ja oppia toiminnan käynnistämiseksi. Kiitokseksi lähetin kaikille Seitti-kangaskassit.

3.2 Kohderyhmä

Opinnäytetyössäni on kaksi kohderyhmää. Ensiksi ovat kaikki 18-30 -vuotiaat seittiläiset. Heille tarjotaan uutta toimintoa ja mahdollisuutta kouluttautua Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaajiksi. Koulutuksessa saa eväitä ohjaajana ja mentorina toimimiseen 13-17 -vuotiaille Seitin varhaisnuorille. Tässä opinnäytetyössä Webropol- kyselyyn vastanneet nuoret valikoituivat sattumalta, emmekä tiedä keitä he ovat. Webropol- kyselyn loppupuolella ollesseen palaute- kenttään oli kuitenkin kommentoitu, että ”mielenkiintoinen koulutus tulossa”. Muutama toivoi myös pääsevänsä mukaan. Ei ole kuitenkaan takeita siitä, että samat henkilöt jotka ovat nyt olleet Webropolin muodossa suunnittelemassa koulutuksia, tulisivat koulutuksiin mukaan. Heillä on kuitenkin ollut intoa olla osallistumassa suunnitteluun, joten voisi olettaa että he ovat kiinnostuneita myös itse koulutuksesta ja ryhmänohjaajana toimimisesta ja siten hakeutuisivat koulutukseen.

Toinen kohderyhmä ovat ne 13-17 -vuotiaat varhaisnuoret, jotka hakeutuvat mukaan Seitin kerhotoimintaan. Heille tätä työtä tehdään, mutta 18-30 -vuotiaiden koulutettujen ohjaajien kautta.

Koulutuksen käyneet tulevat ryhmänohjaajat saavat oppaan käyttöönsä. Koulutuksen ja oppaan sisällöt kumpuavat tämän opinnäytetyön tuloksista. Vanhemmat seittiläiset tulevat käyttämään opasta ja koulutuksessa saamiaan taitoja ja tietoja oman varhaisnuorisoryhmänsä toiminnan lähtökohtana. Koulutus on suunniteltu toteutettavaksi alkuvuodesta 2015 yhteisöpedagogiopiskelijatiimin johdosta. Sen on ajateltu kestävän perjantai-illasta sunnuntai-iltapäivään. Koulutuksen suunnittelu- ja toteutusvaiheessa kysytään nuorten mielipiteitä jollakin menetelmällä. Suunnitelma on vasta ajatuksen tasolla eikä tulevasta koulutuksesta toistaiseksi tiedetä tämän enempää.

4 SEITIN VARHAISNUORISOTYÖN LÄHTÖKOHDAT

Seitti on ennen ollut toimintaa 18-30 -vuotiaille nuorille. Vaikka Seitti on hyvin pidetty toiminnan muoto palautteen perusteella kohderyhmän keskuudessa, aktiivisia jäseniä ja tekijöitä nuorten keskuudesta on hyvistä resursseista, kuten rahoituksesta ja aktiivisesta työntekijästä, huolimatta välillä vaikea löytää. Kuitenkin heitä on. Heidän kanssaan juteltaessa, he mainitsevat itse hyvin usein, kuinka jo vammaiset varhaisnuoret tulisi saada rohkeammiksi ja itsenäisemmiksi. Heidänkin mielestään Seitti olisi hyvä paikka saada tällaista tukea. Vertaistuki- tai vertaiskummitoiminta ideana nousee aina välillä esille. Seitin varhaisnuorisotoiminta tulee palvelemaan Seittiä siis niin varhaisnuorten kuin aikuisten seittiläistenkin näkökulmasta. Oman ryhmän perustaminen ja tukeminen luo uuden näkökulman Seitin toiminnassa mukana olemiseen. Samalla varhaisnuoret saavat paljon toivottua toiminnallista harrastustoimintaa. He kasvavat Seitin mukana ja siirtyvät itse ohjaustehtäviin vanhempina, jolloin Seitin jatkumo ja uusiutuminen on turvattu. Tällainen järjestössä kasvaminen osallistujasta toteuttajaan siirtyminen on hyvin tyypillistä järjestömaailmassa.

Tarve ja toiveet Seitin varhaisnuorisotoiminnalle on selvitetty Seitin työntekijän ja aktiivisten, vanhempien seittiläisten toimesta havannoimalla kentällä sekä Seitille tulleet palautteesta jäsenjärjestöistä. Seitti haki ja sai lisärahoituksen vuonna 2013 varhaisnuorten vapaa-ajalla järjestettävään toimintaan. Aiheesta tehtiin opinnäytetyö varhaisnuorten näkökulmasta keväällä 2014.

4.1 Selvitys varhaisnuorten toiminnan tarpeista Seitissä

Seitin varhaisnuorisotoiminta on vasta aluillaan. Vuonna 2014 tehtiin ensimmäinen valtakunnallinen toiminnan tarpeita kartoittava kysely 13-18 -vuotiaille Kysely toteutettiin opinnäytetyönä, jonka aiheena oli *Nuorisoyhteistyö Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistäminen: Selvitys liikuntavammaisten ja pitkäaikaissairaiden varhaisnuorten toiminnan tarpeista*. (Ilkka & Särkijärvi 2014.) Varhaisnuorten toiminnan tarvetta oli tarpeellista tutkia, sillä toimintaa Seitissä ei ole aiemmin suunnattu kyseiselle

ikäryhmälle. On kuitenkin yleisesti tunnustettu, että vammaisille lapsille ei ole samantilaista tarjontaa kuin vammattomille lapsille. Se eriarvoistaa lapsia ja nuoria. Harrastustoiminnan tärkeyden ja tarjonnan välissä on suuri ristiriita. (vrt. esim. Hippeläinen & Knuutila, 2012). Nyky-yhteiskunnassa harrastuksista poisjääminen tarkoittaa normaalista lapsuuden toiminnasta poisjäämistä. Harrastukset ovat keskiössä, kun puhutaan lasten ja nuorten kasvusta ja kehityksestä. Harrastusten tärkeydestä kertoo myös se, että ne nähdään keskeisinä hyvinvoinnin ja vuorovaikutustaitojen edistäjinä sekä tärkeänä menetelmänä syrjäytymisen ehkäisyssä. (Häikiö 2009, 24.). Ilkan ja Särkijärven (2014) opinnäytetyön tarkoituksena oli tilajaan eli Nuorisoyhteistyö Seitin pyynnöstä kartoittaa varhaisnuorten toiminnan tarpeita. Kyselystä saatujen tulosten perusteella Nuorisoyhteistyö Seitti pystyi aloittamaan toiminnan suunnittelun ja toteutuksen. (Ilkka & Särkijärvi 2014, 4.)

Ilkan ja Särkijärven (2014) opinnäytetyön kysely oli melko pieni ja sai vain 18 vastaajaa varhaisnuorista. Se on kuitenkin hyvin ymmärrettävää, uuden toiminnan edessä. Seitin kohderyhmää on kaiken kaikkiaan hyvin haasteellista tavoittaa ja lähes kahtakymmentä vastaajaa voidaan Seitin kokemuksen mukaan pitää hyvänä vastaajien määränä. Vastaajista noin puolet olisi kiinnostunut osallistumaan Seitin järjestämään toimintaan omalla paikkakunnalla kerran kuukaudessa. Vain kahta vastaajaa Seitin toimintaan osallistuminen ei kiinnostanut. Osallistuminen kiinnostaisi varhaisnuoria, sillä toiminnan avulla he pääsisivät tutustumaan toisiin nuoriin ja Seitin toimintaan. Lisäksi vastauksista kävi ilmi, että osan vastaajan paikkakunnalla ei ole ollut aikaisemmin toimintaa. Osa vastaajista olisi kiinnostunut aloittamaan jonkin harrastuksen, kunhan oikea ryhmä löytyisi. (Ilkka & Särkijärvi, 2014.)

Erittäin positiivisena kyselyssä (em. 2014) näyttäytyy se, että osa vastaajista olisi halukas aloittamaan jonkin harrastuksen, kunhan oikea ryhmä löytyisi. Seitin varhaisnuorisotoiminnassa erityisen tärkeänä pidetään, että nuoret voivat osallistua turvallisessa toimintaympäristössä järjestettäviin tapahtumiin ja aktiviteetteihin. Turvallisuudella tarkoitetaan sitä, että toimintaan resursoidaan enemmän sekä ohjaajia että yleisavustajia. (Seitti lisärahoitushakemus 2012.) Kun osallistumisen mahdollistavia tekijöitä lisätään, vastaa ryhmä luultavasti haettua, sopivaa ryhmää eikä osallistumiselle ole estettä.

Varhaisnuorille tehty kysely (em. 2014) siis vahvasti osaltaan ajatusta siitä, että varhaisnuorillekin olisi hyvä olla toimintaa Seitissä. Jo useiden julkisten tilojen, kuten nuorisotilojen ja –talojen, esteellisyys vaikeuttaa vammaisen nuoren osallistumista haluamiinsa harrastuksiin ja tilaisuuksiin. Liikkumista helpottavat apuvälineet, kuten luiskat, saattavat olla epätarkoituksenmukaisia, jos ne ovat huonoja. Nuoret eivät pidä ajatuksesta kiertää julkisiin tiloihin takakautta, josta yleensä esteettömämmät reitit löytyvät. (Ilonen 2009, 66.) Seitin nuorisotyön ollessa yhdenvertaista ja esteetöntä, sopii se aina varmasti kaikenlaisille osallistujille.

4.2 Sosiaalinen vahvistaminen Seitissä

Sosiaalinen vahvistaminen voidaan määritellä kokonaisvaltaiseksi tukemiseksi, joka tavoittelee yksilön hyvinvoinnin lisäämistä ja edistämistä. Elämäntaitoja pyritään parantamaan ja syrjäytymistä ehkäisemään. (Lundbom & Herranen 2011, 6.) Seitti haluaa varhaisnuorille kohdennetulla toiminnallaan olla osaltaan ehkäisemässä syrjäytymistä tarjoamalla nuorille mielekästä tekemistä ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Näiden toimien tavoitteena on aktiivinen kansalaisuus, joka on ollut jo pitkään Seitin keskeinen arvo. (Nuorisoyhteistyö Seitti 2012.)

Vammaisuus vaikuttaa nuoren mahdollisuuksiin ja tulevaisuudensuunnitelmiin hyvin vaihtelevasti. Elämänkulkuihin vaikuttavat osaltaan yhteiskunnassa vallitsevat sosiaalinen ja lääketieteellinen vammaiskäsitys sekä nuorten ympäristöltään saama tuki ja persoonalliset ominaisuudet. (Äikäs 2012, 21.) Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että vammaisen nuori on suuremmassa syrjäytymisvaarassa kuin vammaaton. Syitä siihen on monia.

Syrjäytyminen vammaisten nuorten kohdalla koostuu monen elämänulottuvuuden saavuttamattomuudesta ja ongelmien eriasteisesta yhteen kietoutumisesta (Ilonen 2006, 23). Ensinnäkin keskeinen vammaisten syrjäytymistä aiheuttava tekijä on päättävällän vähyys. Toiseksi, yhteiskunnallisen osallisuuden mittapuut on kiinteästi kytketty koulutukseen, töissäkäyntiin sekä perheen perustamiseen. Normaalisuutta

ylläpitävissä puitteissa vammaisten kohdalla voidaan puhua syrjäytymisriskistä. (Eriksson 2008, 12-13.)

Webropol- kyselyn tulosten perusteella opinnäytetyötäni varten haastatteleman Seitti- ryhmänohjaaja Sanna Talus kommentoi nuorten itsemääräämisoikeutta ja päätävällän vähyyttä seuraavasti:

”Oma päätösvalta asioista tuntuu olevan näille nuorille erityisen tärkeä asia ja sitä Seitti nimenomaan haluaa mielestäni korostaa.”

Sannan lausunnossa korostuu myös Seitin arvojen todentuminen. Seitti on nyt jo onnistunut suorittamaan perustehtävänsä niin, että sen arvot tulevat näkyviksi ja koe- tuiksi.

Nuoria ajatellen riskiryhmässä ovat erityisesti peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheessa olevat nuoret. Opetusministeriön asettaman työryhmän mukaan nuorilla on riski palvelujen ulkopuolelle jäämisestä erityisesti erilaisissa nivelvaiheissa (Opetusministeriö 2009, 7). Ahponen (2008) on todennut tutkimuksessaan, että monilla vammaisilla nuorilla aikuistuminen lähtee liikkeelle samalla tavalla kuin muillakin nuorilla. Nuoruus sisältää opintoja, ystävyysuhteita ja suunnitelmia ammatista ja työstä. Nuorella on jonkin verran harrastuksia ja hän liikkuu kodin ulkopuolella. Elämä etenee ja aikuistuminen on pääsemässä vauhtiin, kunnes taitoskohdan jälkeen elämä alkaa pyöriä paikallaan, työn puuttuminen sulkee pois monilta alueilta, sosiaaliset suhteet jäävät vähäisiksi, perheen perustaminen viipyy ja vapaa-ajan piiri kaventuu. Yhteiskuntaan ei kiinnitytä ja uhkana on syrjäytyminen. (Ahponen 2008, 200.)

Ahponen esittää, että korvaava elämänsisältö voi löytyä harrastuksista ja järjestö- tai muusta toiminnasta (em. 2008, 200). Suurella osalla vammaisista henkilöistä ei ole palkkatyötä, joten vapaa-aika ja mielekäs tekeminen korostuvat elämäntavassa (Eriksson 2008, 77). Tätä ei kuitenkaan voi yleistää kaikkiin vammaisiin, koska myös osa vammaisista henkilöistä käy palkkatöissä. Vammaisten henkilöiden kohdalla työnsaantia kuitenkin vaikeuttavat alhainen koulutustaso ja työnantajien asenteet ja ennakkoluulot.

Nyysölän ja Pajalan (1999) mukaan nuoret eivät itse korosta tulkinnoissaan perinteisiä huono-osaisuuden tai syrjäytyneisyyden määritelmiä, kuten köyhyyttä tai huonoa yhteiskunnallista asemaa. Nuoret korostavat ryhmään tai yhteisöön kuulumista ja syrjäytyminen siitä tarkoittaa yksinäisyyttä sekä ihmissuhteista, kavereista tai koulu-yhteisöstä syrjässä olemista. Ryhmän ulkopuolelle nuoret jäävät mielestään fyysisten tai henkisten ominaisuuksien, kuten ujouden, sekä sairauden tai vamman vuoksi. (Kuronen 2009, 56.) Syrjäytyminen ja vähäosaisuus jollain elämän osa-alueella aiheuttaa sitä toisillakin osa-alueilla, vaikka nuori itse ei sitä välttämättä niin kokisi.

4.3 Huvi ja hyöty ohjaajille

Tulevat Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaajat saavat työkokemusta ja uusia taitoja ryhmän kanssa toimiessaan. Ei ole olemassa yhtä määritelmää siitä, millainen ohjaajan on oltava. Ryhmäohjaajille yleisesti on kuitenkin olemassa tiettyjä piirteitä ja ominaisuuksia, joita arvostetaan, sekä tehtäviä, joista suoriutumista odotetaan. Siitä huolimatta jokainen ryhmäohjaaja on oma persoonansa, jolla on omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä tapansa toimia. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 58.) Ryhmäohjaaja on suunnannäyttävä ja päätösten tekijä. Ohjaajan taidot ovat ratkaisevassa asemassa ryhmän eri muodostumisvaiheissa ja niiden onnistumisessa. Siksi ohjaajalta edellytetäänkin muun muassa ryhmän tarpeiden aistimista sekä tarvittaessa omien käyttäytymistapojen muuttamista. (Kopakkala 2005, 88-89.) Koulutuksen jälkeen ryhmäohjaajilla on sama tieto- ja taitotaso, jota he täydentävät omalla persoonallaan, osaamisellaan, tiedoillaan ja taidoillaan.

Oppaassa sekä koulutuksessa onkin tärkeää, että ne auttavat ja opastavat alkuun. Oppaaseen on Webropol-kyselyn tulosten perusteella valittu muutamia korostettavia ohjaajan ominaisuuksia sekä osattavia asioita, joita tullaan käyttämään koulutuksenkin pohjana. Koulutuksen jälkeen ohjaajan toiveet ja osaaminen vaikuttavat siihen, minkäläistä nuorisotyötä he lähtevät toteuttamaan. Siihen, mitä Seitin varhaisnuorisokerhoissa tullaan tekemään tai minkä teeman ympärille ne rakentuvat, vaikuttavat tietenkin myös osallistujien määrä ja mielenkiinnon kohteet.

Hyvin suoritetusta työstä antaa Seitti työtodistuksen ohjaajalle, joka saattaa olla hänen ensimmäinen kirjallinen todiste ohjaajana toimimisesta. Ohjaaja saa näyttöä omasta osaamisestaan todistettavasti, mikä auttaa häntä paitsi työnhaussa, myös itsetuntoa kohottavasti.

Haastattelemani Seitin varhaisnuortenryhmän ohjaaja Sanna Talus kertoo, että hän saa toiminnasta itselleen hyvän mielen, joka auttaa hänen jaksamistaan.

”Yleensä itselleni jää hyvä mieli, kun käyn vetämässä varhaisnuorten ryhmäkerran. Tunnen tehneeni jotain hyödyllistä, kun olen niiden nuorten kanssa siellä sen puolitoista tuntia. Annan aikaani ja omaa kokemustani heille, mutta samalla saan myös itse tunteen siitä, että olen heille tärkeä ja olen onnistunut tekemään heidän päivästäan mielekkäämmän. Ja jos siitä toiminnasta, vaikka yksikin ihminen minun lisäkseni saa itselleen hyvän mielen ja kokee toiminnan mielekkääksi, niin minusta olen silloin onnistunut.”

Kuten Sannakin kommentissaan toteaa, vapaaehtoistoiminnan positiivista vaikutusta yksilön hyvinvointiin ei sovi unohtaa. Harjun (2002) määritelmässä kansalaistoiminnan on tarkoitus suuntautua itsestään ulospäin ja yhteiseksi hyväksi (Seppälä 2011, 150), eli sosiaalinen vahvistaminen on kaikkien kansalaistoimintojen peruskulmakivi. Järjestötoiminta vaikuttaa toimijoihinsa monin eri tavoin tarjoamalla esimerkiksi mahdollisuuden tavata ihmisiä ja oppia uusia asioita. Yhtä kaikki se tarjoaa yksilölle osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta muiden ryhmäläisten kanssa. (Lundbom & Herranen 2011, 5.)

4.4 Varhaisnuorisotoiminnan merkitys suhteessa Seittiin

Ymmärtääkseen ja perustellakseen Seitin varhaisnuorisotoiminnan perustamisen mielekkyyttä ja tärkeyttä on tiedettävä, mitä nuoruus ja nuoret ovat sekä mitä kehitystehtäviä nuoruuteen kuuluu. Lisäksi vammaisilla nuorilla on itsenäistymiseen ja aikuistumiseen liittyviä erinäisiä marginaalisia haasteita, joita nuoruuden ja aikuisuuden väliin ei tavallisesti ole totuttu sijoittamaan.

Nuoret eivät ole yhtenäinen, homogeeninen joukko. Sosiaalisessa ja kulttuurisessa eheydessä on paljon poikkeamia. Nuoruutta voisi määritellä ajanjaksona, jolloin ei vielä ole valmis, mutta ei täysin vailla vastuutakaan. Nuoruus on välitila lapsuudenkodin ja aikuisuuden välillä. Ikäkautta voisi määritellä ainakin kalenteri-ikä, biologisen tai psykologisen kehitysvaiheen, instituution sijainnin, toiminnan luonteen ja kulttuuristen tunnusmerkkien perusteella. Nuoruutta määriteltäessä puhutaan biologisista, sosiaalisista ja psyykkisistä prosesseista, jotka tulisi käydä läpi onnistuneesti uuteen elämänvaiheeseen, aikuisuuteen siirryttäessä. (Nivala & Saastamoinen 2007, 10.) Dunderfelt määrittelee nuoruusiän varhais- ja keskivaiheille haasteiksi ja kehitystehtäviksi esimerkiksi protestoinnin vanhempia vastaan, uusien ystävyysuhteiden solmimisen ikätovereiden kanssa, samaistumisia ja ihastaumisia, omien rajojen kokeilua sekä minäkokemuksen selkiinnyttämistä. (Dunderfelt 2011, 84-85.) Seitin varhaisnuoret osuvat juuri tuohon ikähaarukkaan.

Lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden määritelmät saattavat poiketa vammaisella henkilöllä. Ilsonen (2013) mukaan vammaiset nuoret syrjäytyvät, koska elämä on liian turvallista. Huolenpidolla ei ole selkeää rajaa ja lapsuus jatkuu pitkälle aikuisikään. Nuorten kokemukset ylihuolehtivaisista aikuisista eivät koske ainoastaan omia vanhempia, vaan myös asumispalveluyksiköitä ja erityiskouluja. (Ilsonen 2013.) Myös vammaisen henkilön toimintarajoitteet ja niiden selvittämiseen saadun tuen määrä ja laatu vaikuttavat itsenäistymis- ja aikuistumisprosesseihin. Oma vanhempi ei välttämättä ole paras avustaja vammaiselle. Monesti vanhemmat pyrkivät suojelemaan vammaista tai pitkäaikaissairasta lastaan liikaa. Lapsi on kuitenkin ensisijaisesti lapsi, eikä sairastunut tai vammaisen lapsi. Vanhempien voi olla vaikeaa rajoittaa tai rankaista sairasta lasta. Myös sairastunut tai vammaisen lapsi tarvitsee turvallisia rajoja. Ilman niitä lapsi ei välttämättä opi toimimaan yhdessä toisten kanssa. (MLL 2010.) Itsenäistymättömyys ja vaikeudet sosiaalisessa kanssakäymisessä aiheuttavat syrjäytymistä ja vaikeutta käydä läpi nuoruuden kehitystehtäviä.

Nuoruudelle hyvin tyypillisten kehitystehtävien täyttäminen ei myöskään onnistu, jos nuori on koko ajan liian tiukassa sidoksessa perheeseensä. Tällä hetkellä Seitin jäsenjärjestöissä tarjottava toiminta on kuitenkin hyvin perhe- ja kuntoutuskeskeistä. Seitti haluaa olla nimenomaan järjestämässä nuorten vapaa-ajalle ohjelmaa. (Nuorisoyhteistyö Seitti, 2012.) Seitin varhaisnuorisotoiminta tarjoaa nuorille turvallisen pai-

kan kokeilla rajojaan, kehittyä sekä oppia uutta, kun vanhemmilla ei välttämättä riitä aika ja uskallus. Pitkäaikaissairaiden ja vammaisten kanssa tehtävään nuorisotyöhön liittyy sellaisia sosiaalisen vahvistamisen haasteita, joihin perinteinen nuorisopolitiikka keinoin ei ole pystynyt vastaamaan (Kemppe & Kittilä 2011, 165).

Nuorisotyön ydin on kasvatuksellinen, sillä sen tarkoituksena on vaikuttaa nuorten ihmisten ymmärrykseen, arvostuksiin, tietoihin, taitoihin ja tulevaan toimintaan. Nuorisotyö voidaan määritellä nuorten tarpeisiin ja vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuvaksi ohjatuksi ja yhteisölliseksi toiminnaksi, jonka tehtävänä on sekä auttaa nuoria liittymään yhteiskuntaan että tarjota heille oppimismahdollisuuksia persoonallisuuden ja yhteiskunnan kehittämiseksi. (Nieminen 2007, 51). Seitin nuorisotyössä on kasvatuksellinen, rohkaiseva ja inklusiota edistävä ydin. Seitti haluaa keskittyä osallistumisen mahdollisuuksien ja itsenäistymisen ensiaskeleiden tarjoamiseen nuorille. Varhaisnuorille suunnattu toiminta toteutetaan Seitin arvojen mukaisesti nuorten omilla ehdoilla ja heidän toiveet huomioiden.

Seitin nuorisotyön suunnittelijan mukaan Seitin nuorten toiminnasta on tarkoitus kehittää avoimempaa niin, että toimintaan osallistuisi yhdessä sekä vammaisia ja pitkäaikaissairaita että ”vammattomia” nuoria. Seitin järjestäessä toimintaa nuorille, tärkeintä on, että tapahtumat järjestetään esteettömissä paikoissa ja ne ovat kaikille soveltuvia. (Ilkka & Särkijärvi 2014, 6.) Seitin nuorisotyön suunnittelija Jenni Kuusela haluaa viedä Seittiä enemmän yhdenvertaiseen suuntaan, jossa Seitin toiminta on kaikille avointa ja esteetöntä, diagnooseihin tai jäsenyyksiin tuijottamatta. Jos esimerkiksi vammaisen nuori haluaa ottaa vammattoman kaverinsa mukaan toimintaan, sitä ei kielletä, päinvastoin.

Vammaisen nuori on kuitenkin ennen kaikkea nuori. Välillä vammaisen nuori kuitenkin itse haluaa olla myös vain vammaisten kesken tai tarvita vertaistukea toiselta vammaiselta nuorelta. Välillä halutaan olla vammaisten kanssa keskenään, jolloin kukaan ei ihmettele avustajaa tai esimerkiksi tapaa liikkua. Toisinaan halutaan ja tarvitaan ihan vain sitä nuorena olemisen vertaistukea toisilta nuorilta. Yhdessä tekeminen ja vertaisuus vahvistavat sosiaalisesti ilman pitkälle kehitettyjä palvelumallejakin (Kemppe, Kittilä 2011, 177). Pelkän inklusion korostaminen ei ole mielekäästä, vaan pitää myös kuunnella nuorten toiveita ja tarpeita tarvittaessa.

4.5 Vapaaehtoisuus

Seitti- toiminta on aina nuorten näköistä ja nuorista lähtevää. Vapaaehtoisuus siis määrittelee Seitti-toimintaa hyvin pitkälle. Vapaaehtoistoiminta nähdään keinona vaikuttaa ja osallistua, ja se edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja aktiivista kansalaisuutta (Laimio & Välimäki 2011, 6). Perinteinen, paljon käytetty vapaaehtoistoiminnan määritelmä korostaa auttamisen näkökulmaa. Vapaaehtoistoiminta on yksittäisten ihmisten ja yhteisöjen hyväksi tehty toiminta, josta ei saa rahallista korvausta. Sitä tehdään ilman pakkoa. Vapaaehtoistoimintaa on myös toiminta, jota ei pidetä velvollisuutena perhettä tai sukua kohtaan. (em. 2011, 9.)

Vuosi 2011 oli kansainvälinen vapaaehtoistoiminnan vuosi. Teemavuotta asettaessaan Euroopan komissio määritteli vapaaehtoistoiminnan seuraavasti:

”Vapaaehtoistyö tarkoittaa kaikkea vapaaehtoista toimintaa, joka voi olla virallista, vapaamuotoista tai epävirallista ja jota toteutetaan henkilön omasta vapaasta tahdosta ja harkinnasta, oman motivaation perusteella ja ilman ansaitsemistarkoitusta.”

Määritelmään on lisätty vielä muitakin merkityksiä. Muun muassa elinikäinen oppiminen ja yksilöiden hyvinvointi, kansalaisvaikuttamisen vahvistuminen, syrjimättömyyden toteutuminen, solidaarisuuden lisääminen ja yhteen kuulumisen vahvistaminen ovat vapaaehtoistoimintaa määritteleviä ja tukevia merkityksiä. (em. 2011, 10.) Ne ovat myös niitä asioita, jotka ovat Seitille arvokkaita ja mitä Seitti toivoo osallistujien saavuttavan toiminnasta saavan.

Yeungin (2004) mukaan vapaaehtoistoiminnan sosiaalinen luonne on yksi sen ydin-elementeistä ja keskeisistä vetovoimatekijöistä. Vapaaehtoistoiminnan motiivi- ja sitoutumistutkimuksetkin alleviivaavat sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen perustavanlaatuisia roolia. Vapaaehtoistoiminta on olennaisesti sosiaalista toimintaa – jotain, jota ihmiset tekevät yhdessä. (Pessi 2011, 182.) Sosiaaliset verkostot ovatkin hyvin ratkaisevassa roolissa nuorten vapaaehtoistoiminnan kannalta. Nuoret lähtevät vapaaehtoistoimintaan usein ystävien vaikutuksesta.

Nuorilla myös keskimääräistä tavallisempi syy olla osallistumatta vapaaehtoistyöhön on se, ettei heitä ole pyydetty toimintaan mukaan. On epätodennäköistä, että nuoret innostuisivat vapaaehtoistoiminnasta aktiivisen oma-aloitteisesti. Nuorelle vapaaehtoistoiminta merkitsee yhdessä tekemistä, talkootoimintaa, sosiaalisuutta ja menhenkeä. (Yeung 2004.) Vapaaehtoistoiminnan haasteet ovat yleisesti tiedossa ja ne kulminoituvat usein ajatukseen, että nuoria ei kiinnosta kansalaistoiminta tai siihen osallistuminen. Vuonna 2001 toteutettu vapaaehtoistutkimus (Yeung 2002) sisältää kuitenkin runsaasti kiinnostavia elementtejä liittyen tutkimuksen nuorimpaan ikäryhmään, 15–24 -vuotiaisiin vastaajiin. Heistä lähes kaksi viidestä (39 %) on mukana vapaaehtoistoiminnassa, mikä on hieman suomalaisten keskiarvoa enemmän. Lisäksi lähes kaksi kolmesta (58 %) vapaaehtoistoiminnan ulkopuolisesta nuoresta olisi halukas tulemaan mukaan toimintaan, mikäli heitä siihen pyydetäisiin. (Yeung 2011.)

Myllyniemen ja Bergin (2013) Nuoria liikkeellä! - nuorten vapaa-ajan tutkimuksessa kysyttiin nuorten järjestökiinnittyneisyydestä. Vaikka Seitti ei ole virallisesti järjestö, voisi sitä sellaiseen verrata, koska se on järjestöjen yhteistyömuoto. Myllyniemen ja Bergin tutkimuksen mukaan järjestökiinnittyneisyys nuorilla on pysynyt noin 50 % vuodesta 1998. (Myllyniemi, Berg 2013, 44.) Prosenteista on pääteltävissä, että järjestö- ja vapaaehtoistoiminta siis kiinnostaa nuoria. Heitä on siinä mukana, mutta toimintaan kuulumattomat nuoret eivät tule mukaan toimintaan, ellei ystävä pyydä heitä mukaan. Tätä on hyvä korostaa myös Seitin aktiiveille uusien ”jäsenten” mukaan saamiseksi, niin ohjaajiksi kuin osallistujiksi.

Vapaaehtoisuuteen ja vertaisohjaajuuteen perustuvan Seitti-toiminnan ohjaavana ja vertaisohjaajuuteen teoriana voisi olla nuorisokasvatuksen käyttöteoria eli praktinen teoria. Sillä tarkoitetaan nuorisotyötä koskevien ennakkokäsitysten, käsitteiden ja ”hiljaisen tiedon” rakennelmaa, joka ohjaa yksittäisen ammattimaisen nuorisotyöntekijän tai vapaaehtoistyöntekijän arkipäivän toimintaa. (Nieminen 2007, 53.) Praktinen teoria on ammattimaisen tai vapaaehtoisen toimijan oppimisen tulos (em. 2007, 54). Seittiläiset ovat vapaaehtoisia toimijoita.

4.6 Vertaismentorointi

Seitti haluaa käyttää jo itsenäistyneitä, nykyisellään aktiivisesti toiminnassa mukana olevia nuoria varhaisnuorten kannustajina sekä mentoreina. Mentoroinnista on monta eri käsitystä. Lisäksi käsitykset ovat muuttuneet eri aikakausina. Perusajatus kaikissa mentoroinnin määrittelyissä on kuitenkin se, että vanhempi ja kokeneempi ohjaa nuorempaa ja kokemattomampaa. Mentorointi on prosessi, jossa mentori ja mentoroitava työskentelevät yhdessä löytääkseen mentoroitavassa olevia piileviä kykyjä ja ominaisuuksia niitä kehittääkseen. (Juusela, Lillia & Rinne 2000, 15.) Nykypäivänä on yhä tavallisempaa, että useat henkilöt kokoontuvat mentoroinnin merkeissä. Tällöin mentoroinnissa korostuu kokemusten jakaminen ja oppiminen vertaisryhmässä. Vertaismentoroinnissa tärkeitä työkaluja ovat niin yhdessä tekeminen kuin dialogisuus. (Heikkinen & Huttunen 2008, 204-205.) Seitin varhaisnuorisotoiminnassa tapahtuva vertaismentorointi on nimenomaan ryhmäpohjaista. Vanhemmat ohjaajat ottavat varhaisnuoret huomaansa. Vaikka mentoroinnista käsitteenä saattaa tulla miellelyhtymä työelämään, on mentorointi ennen kaikkea kuitenkin kahden ihmisen välinen kehittävä vuorovaikutussuhde.

Seitti-toiminnasta mukana olevilla aikuisilla seittiläisillä on omakohtainen kokemus ja tieto siitä, millaista on olla vammaisen varhaisnuori. He tuntevat ja tietävät silloin mieltä askarruttaneet kysymykset ja ajatukset. Seitissä onkin juuri ideana nuorten omaehtoinen toiminta. Aikuiset seittiläiset saattavat haluta järjestää sellaista toimintaa, mistä he pitivät tai mistä he jäivät paitsi nuorena. Heillä on myös erittäin arvokasta hiljaista tietoa esimerkiksi käytännön asioista, vammaisille esteellisessä nyky-yhteiskunnassa. Vanhemmat seittiläiset ovat jo läpikäyneet varhaisnuoruuteen liittyviä haasteita ja voivat jakaa tietojaan esimerkiksi koulutuksesta ja työpaikoista nuoremmilleen. Vanhempien seittiläisten kanssa juteltaessa korostuu, miten he haluavat olla kannustamassa nuorempiaan vammasta huolimatta, aktivoida heitä ja saada mukaan yhteiskuntaan eri tasoilla. Tätä opinnäytetyötä varten haastattelemani Seitin varhaisnuorisoryhmän ohjaaja Sanna Talus kuvailee omaa nuoruuttaan seuraavalla tavalla:

”Minä kaipasinkin vammaista aikuista, johon voisin itseäni peilata, joka kertoisi, miten elämä jatkuu koulun ulkopuolella.”

Hän kertoo myös, kuinka hänen mielestään on hyvä, että hän on itse ollut saman erityiskoulun oppilas, josta hänen ryhmänsä jäsenet pääsääntöisesti ovat. Sanna on itse kaivannut vertaistukea ja -mentorointia nuoruudessaan ja haluaa nyt olla tukena samassa tilanteessa oleville nuorille. Kolmas sektori pystyykin tuottamaan sellaista henkistä ja sosiaalista tukea sekä tiedonjakoa, johon julkisella sektorilla ei riitä resursseja (Mikkonen 2011, 206). Tästä malliesimerkkinä on vertaistukitoiminta. Järjestöillä on erityisosaamista, jonka avulla he pystyvät tekemään korjaavaa ja etsivää työtä. (em. 2011, 204-205.) Seikkulan ja Arnkilin mukaan voimavara syntyy yhteisestä jakamisesta, jossa voidaan kokea tunnereaktioita (Seikkula ym. 2009, 109). Vertaistukitoiminnassa tällainen jakaminen on keskiössä, jolloin samalla yksilön voimavarojen kasvua tuetaan.

5 SEITIN VARHAISNUORISOTOIMINNAN OPASTA KEHITTÄMÄSSÄ

Oppaan sisällöissä hyödynnetään tietoperustaa, Webropol- kyselyn tuloksia ja vastaavien toimintamallin toteuttajien sekä Seitti- ohjaajan haastatteluja. Kuvaan tässä pääluvussa keskeisimmät oppaan kehittämistä tukevat aineistot ja tulokset.

Ensiksi esittelen opinnäytetyössä mukana olleet järjestöt. Sitten tarkastelen järjestöjen oppaita. Vertailen järjestöjä suhteessa toisiinsa. Lopuksi analysoin sähköpostihaastattelut siitä näkökulmasta, miten isommat ja pitkään varhaisnuortenkin parissa nuorisotyötä tehneet järjestöt toimivat, mitä oppimista Seitillä voisi olla niistä ja millaisia vinkkejä he antavat uuden haasteen edessä olevalle Seitille.

Opas muutti muotoaan opinnäytetyö-prosessin edetessä. Ensin puhuttiin täysin valmiista, graafista ulkoasua noudattavasta tuotteesta. Näkemys kuitenkin muuttui matkan varrella. Minä ja tilaajan edustaja emme halunneet tehdä täysin valmista tuotetta, koska koulutukset, jonne opas tulee, eivät ole toistaiseksi suunniteltuja. Oppaan tulee olla joustava koulutuksen tarpeisiin. Siksi olisi ollut tarpeetonta käyttää resursseja tässä vaiheessa täysin viimeistellyn tuotteen tekemiseen, koska sisältö ja tarpeet saattaavat muuttua vielä tässä vaiheessa ennen koulutuksien järjestämistä. Jotta

koulutuksesta ja ohjeistuksesta saadaan täysin toimiva yhteensopiva konsepti, ei toista kannata lyödä lukkoon ennen kuin niiden yhdessä toimiminen on varmistettu. Opinnäytetyöni toimii myös alkukartoituksena ohjaajakoulutusta jatkossa suunnitteleville, joten heidän työnsä rajoittaminen jo valmiilla tuotteella ei olisi ollut oikein. Tätä opinnäytetyötä varten päädyin tekemään ennaltasovitusti oppaan, mutta hiomattomassa muodossa ilman kuvia. Opas löytyy liitteistä (liite 2).

5.1 Vertailuaineistoa järjestöiltä

Opinnäytetyöhöni kaavailtiin alusta asti joidenkin järjestöjen edustajia haastateltaviksi. Samojen järjestöjen ohjaajan oppaat oli tarkoitus ottaa tarkasteltaviksi. Näillä toimilla hain mallia ja sisältöä Seitin varhaisnuorisotoiminnan oppaalle. Järjestöiksi valikoituivat tilaajan mielenkiinnon ja järjestöjen tunnettuuden vuoksi Suomen Punainen Risti, Suomen 4H-liitto ja partio. Tiesimme entuudestaan, että kyseiset organisaatiot tekevät nuorisotyötä ja ovat arvostettuja järjestöjä, joilla on pitkät perinteet. Lisäksi itselläni on kokemusta SPR- ja partiotoiminnasta, joten valinta tuntui luonnolliselta. Pohdimme myös muita järjestöjä, mutta nämä tuntuivat edellämmainituista syistä tähän työhön sopivimmilta.

Työni edetessä partio jäi valitettavasti pois, koska en saanut partiolta vastausta haastattelupyyntöön. Olin kuitenkin varautunut tähän jo ennakkoon. Olin tullut jo ennen haastattelupyyntöjen lähettämistä siihen lopputulokseen, että kaksi isoa organisaatiota riittää tähän tutkimukseen. Pehdyin siis Suomen Punaiseen Ristiin sekä Suomen 4H-liittoon ja heidän oppaisiinsa. Seuraavaksi esittelen järjestöt. Seuraavassa kappaleessa perehdyn järjestöjen oppaisiin.

Suomen Punainen Risti on yksi Suomen suurimmista kansalaisjärjestöistä. Punaisen Ristin tehtävänä on auttaa apua eniten tarvitsevia kotimaassa ja ulkomailla. Punainen Risti auttaa ihmisiä katastrofien ja onnettomuuksien sattuessa ja kouluttaa heitä varautumaan niihin. Järjestö kannustaa ihmisiä hoitamaan terveyttään ja pitämään huolta toisistaan. (Punainen Risti 2014.)

Punaisella Ristillä on monia toimintamuotoja, joista yksi on varhaisnuorisotoiminta. Reddie Kids on Punaisen Ristin varhaisnuorten (7–12 -vuotiaiden) kerho. Kerhossa lapset tutustuvat leikkien avulla Punaisen Ristin arvoihin ja toimintaan. Ohjaaja vastaa kerhon toiminnasta. Hän suunnittelee pelit ja leikit ja etsii kiinnostuneet kerholaiset. Reddie Kids -ohjaaja saa tarvittaessa apua paikallisosastosta. (Punainen Risti 2014.)

4H auttaa lapsia ja nuoria löytämään itselleen mielekästä tekemistä ja monipuolisen harrastuksen sekä uusia taitoja ja ystäviä. Mukaan voi tulla jo kuusivuotiaana, mutta osallistumisen mahdollisuuksia riittää aina 28 -vuotiaalle asti. (Suomen 4H- liitto 2014.)

Järjestössä tehtävä nuorisotyö perustuu järjestön arvoihin (Harkinta, Harjaannus, Hyvyys ja Hyvinvointi), kasvatusajatteluun, Kolme askelta työelämään -malliin sekä Tekoja lähellä ja kaukana – malliin. 4H:n kasvatustavoitteena on lapsen ja nuoren kasvu aktiiviseksi, vastuulliseksi ja yritteliääksi. Toimintamenetelmänä on amerikkalaisen kasvatustieteilijän John Deweyn ajatuksiin perustuva Tekemällä oppiminen (Learning by doing). 4H-toiminta on kansalaiskasvatusta, jossa työelämävalmiuksilla ja yrittäjyyskasvatuksella on keskeinen asema. (Suomen 4H- liitto 2014.)

4H:n kerhot ovat jakautuneet kerhoihin ja teemakerhoihin. Aiheiltaan vapaissa kerhoissa koulutettu ohjaaja voi käyttää 4H:n TOP (Tekemällä Oppii Parhaiten) resursipankkia, joka sekin löytyy heidän sivuiltaan. Sieltä löytyy harjoitteita jokaisesta teemasta, esimerkiksi reseptejä kokkikerhoon tai tehtäviä metsässä tehtäviksi. Teemakerhot taas kokoontuvat nimensä mukaisesti jonkun saman teeman ympärille joka kerta. Jokaiselle teemalle on oma opas, josta löytyvät ohjeet jokaiselle kerralle. Teemoja on muun muassa eläinten, median ja yrittäjyyden ympärillä. Kerhotoiminta on monen ensikosketus 4H-toimintaan, josta on luontevaa jatkaa harrastusta, enemmän yrittäjä- ja työpainoiseen toimintaan, 4H:n aiemmin lueteltujen mallien avulla. (Suomen 4H- liitto 2014.)

5.2 Vastaavan toimintamallin oppaat

Tarkoituksena oli tutustua joidenkin isojen ja tunnettujen järjestöjen varhaisnuorisotoiminnan oppaisiin ja siihen, miten järjestöt tuovat vastaavaa materiaalia omilla nettisivuillaan esille. Tämä oli tilaajan erityinen toive.

Reddie Kids- kerhonohjaajan opas löytyy SPR:n sivuilta ja hakukone Googlella helpoiten. Se on internetissä helposti kaikille saatavilla. Sivujen mukaan Reddie Kids-opas ohjaajille on tehty opas, joka antaa taustatietoa ja eväitä Reddie Kids-kerhotoiminnan suunnitteluun, lasten ohjaamiseen ja toiminnallisia vinkkejä.

Reddie Kids- ohjaajan opas on kolmiosainen ja lähes satasivuinen. Osat ovat: Näin Reddie Kids- kerho toimii, Reddie Kids- kerhon kolme teemaa ja Harjoituksia ja leikkejä. Suomen Punaisen Ristin kerhotoiminta noudattaa järjestön isoja linjauksia ja rakentuu kokonaisuudessaan SPR:n ympärille. Tämä poikkeaa Seitin toiminnasta. Seitti on nuorista lähtevää toimintaa nuorten ehdoilla. Seitti rakentuu ja näyttäytyy nuorten tekemänä kulloistenkin toimintaan osallistuvien henkilöiden mukaan. SPR:ssä taas nuoret kokoontuvat SPR:n ennalta annettujen teemojen ympärille. He oppivat ja tekevät yhdessä nimenomaan SPR:n liittyviä asioita ja kasvavat SPR:n jäseniksi. Seitin kerhoissa teema saattaa vaihtua joka kerta. Lisäksi kokemus on osoittanut, että vertaistuki ja tarve sille tulee välillä esiin Seitti- toiminnassa. Syyt nuorille lähteä mukaan Seitti- toimintaan vaihtelevat hyvinkin paljon.

Reddie Kids- opas on värikäs ja ymmärrettävästi kuvitettu. Kuvat ja kaaviot selkeyttävät opasta. Ne auttavat lukijaa poimimaan nopeasti pääkohdat ilman että lukijan on tutustuttava koko tekstiin. Tässä opinnäytetyössä esiteltävä Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistämisen opas on vasta alustava, kuvittamaton versio. Seitin kannattaa kuitenkin ottaa mallia kuvituksen käytöstä muista oppaista. Seitin oppaasta on tarkoitus tulla tiivis ja kuvitettu, jotta jokaisen olisi se helppo lukea ja sisäistää. Jos luettavaa on paljon ja oppaan ulkoasu on musta-valkoinen, saattaa se jäädä nuorilla hyllyyn.

4H:n teemaoppaita löytyy helposti internetistä hakukone Googlea käyttämällä tai 4H:n sivuilta. 4H lähestyy nuorisotyötä eri kulmasta kuin Seitti, mutta perusajatus,

nuoren itsenäisyyden ja taitojen kartuttaminen, on yhteinen molemmilla. 4H:n toiminnan pääkohde on kuitenkin yrittäjyyskasvatuksessa ja työelämän kosketuspinnossa, kun taas Seitillä se on mielekkäässä ja itsepäätetyssä ja -toteutetussa vapaa-ajassa.

4H:n Osaava kerhonohtaja- opas on 23-sivuinen. Siinä on paljon tiivistettyjä listauksia pääkohdista ja tilaa omille muistiinpanoille. Seitin tulevissa kerhonohtajakoulutuksissa voisi hyödyntää tätä ideaa. Oppaat voisi jakaa osallistujille jo ennen koulutusta. Osallistujat voisivat näin tehdä omia muistiinpanoja koulutuksen aikana ja näin täydentää omaa opastaan tarvitsemillaan tiedoilla, jo koulutuksen aikana tai koulutuksen jälkeen.

5.3 SPR:n ja 4H:n haastattelu

Lähestyin sähköpostitse SPR:ää, 4H:ta ja partiota yhdeksällä kysymyksellä. Vain SPR ja 4H vastasivat tämän tutkimuksen aikaraameissa. Kerroin, kuka olen ja mikä aiheeni on. Selvitin kyselyn saatteessa, että vastauksia tullaan hyödyntämään Seitin varhaisnuorisotoiminnan oppaassa.

Haastattelussa oli yhdeksän kysymystä. Ne oli valittu oppaan tueksi yhdessä tilaajan edustajan kanssa. Kysymykset on valittu, koska SPR ja 4H ovat tehneet pitkään nuorisotyötä. Pitkään nuorisotyötä tehneillä järjestöillä on arvokasta kokemusta, josta pienempi ja vasta uuden kohderyhmän parissa aloitteleva Nuorisoyhteistyö Seitti voi ottaa oppia. Kysymykset kumpuavat suoraan oppaan otsikoista ja Webropol- kyselyn tuloksista, koska vastauksia haluttiin hyödyntää aineistona oppaaseen.

1. Miten järjestösi arvot/kasvatustavoitteet näkyvät ohjaamassasi ryhmässä?
2. Mitä ominaisuuksia järjestösi kerhon-/ryhmänohjaajalla on? Ovatko ne luontaisia piirteitä vai painotetaanko niitä esimerkiksi koulutuksessa?
3. Miten varhaisnuorten ryhmä kootaan ja miten ryhmälle valikoituu ohjaaja?
4. Millaisia vinkkejä antaisit aloittelevalle ohjaajalle, joka on huolissaan siitä, pystyykö hän pitämään ryhmän keskittyneenä kasassa koko tapaamisen ajan sekä miten hän tasapuolisesti huomioi kaikki ryhmäläiset?
5. Miten markkinoisit uutta ryhmää, jotta sinne saadaan kävijöitä?

6. Millaista tietoa järjestösi tarjoaa erilaisista menetelmistä ja leikeistä ja miten? (resurssipankki, nettisivuja, yms?)
7. Miten esimerkiksi kauden (syys-tai kevätkausi) suunnittelu hoidetaan? Tuleeko kattojärjestöstä ns. valmis paketti mitä ryhmän kanssa tehdään, vai mikä on ryhmäläisten panos toiminnan suunnitteluun? Jos ryhmäläiset osallistuvat suunnitteluun, millä menetelmällä/millä keinoin?
8. Muuta mieleen tulevaa?
9. Yhteystiedot tai miten haluaa tulla opinnäytetyössä kutsutuksi.

Aluksi on syytä kiinnittää huomiota siihen, että kummallakaan järjestöllä ei varsinaisesti ole omaa, 13-17 -vuotiaille suunnattua toimintaa, jossa sen ikäiset nuoret ovat osallistujina. Tällä hetkellä he ovat jo toiminnan suunnittelijoita ja toteuttajia. SPR:n Reddie Kids-kerhot on suunnattu 7-12 -vuotiaille. Niiden ohjaajat ovat vähintään 15 -vuotiaita. Kuitenkin Anderssonin (SPR) mukaan samat vastaukset pätsivät myös 13-17 -vuotiaiden kohdalla. 4H:lla varsinaista kerhotoimintaa (4H-kerhoja) on ainoastaan 6-12-vuotiaille lapsille ja samalla lailla kuin SPR:ssä, niissä heillä ohjaajina toimivat pääasiassa nuoret 14-18 -vuotiaat. 13-17 -vuotiaille 4H on järjestänyt erilaisia kursseja sekä tarjonnut heille mahdollisuutta kokeilla yritystoimintaa 4H-Yrityksen perustamalla. 13-17 -vuotiaita on 4H:ssa myös työllistetty sekä kerhonohjaajiksi että työpalvelutoiminnan kautta avuksi erilaisiin töihin yksityishenkilöille, yhdistyksille ja yrityksille.

SPR:n ja 4H:n haastattelun vastauksia voi silti pitää relevantteina ja hyödynnettävinä, koska kysymykset eivät käsitelleet spesifisti 18-30 -vuotiaiden tarpeita 13-17 -vuotiaista koostuvan ryhmän kanssa. Kysymykset ovat enemmänkin yleismaailmallisia ja järjestöjen toimintatapaa selvittäviä. Andersson SPR:stä sanoi vastaavansa työntekijän näkökulmasta. 4H:n Mäkisen tulokulma haastatteluun oli sekä työntekijän että yleisesti 4H:n toimintatapa kaikessa toiminnassa, iästä riippumatta.

Karkeasti voisi siis yleistää, että vammattomat nuoret siirtyvät nuoremmalla iällä ottamaan vastuuta omasta ryhmästä. He siirtyvät varsinaisesta harrastajasta, jolle ohjelma tehdään, toteuttajiksi, vauhdikkaammin. Yksi syy tähän lienee vammaisen ja vammattoman nuoren lähtökohdat. Vammattomilla nuorilla on tuhansia harrastuksia, joista valita- voi olla harrastajana toisessa ryhmässä, mutta ohjaajana toisessa. Vaikka vammatonkin nuori tarvitsee tukea, on tuen tarve erilaista kuin vammaisella nuo-

rella. Joihinkin vammoihin saattaa liittyä liitännäisongelmia, esimerkiksi älyllisen toiminnan poikkeavuuksia. Vammattomalla nuorella on yleensä enemmistön yleisesti asettama ja kulkema koulutus- ja työllistymispolku. Se vaikuttaa nuoren vapaa-ajan, työnteon ja opiskelun tasapainoon.

Väestöliiton (2014) mukaan esimurrosikä (noin 10-12 -vuotiaalla) tuntuu olevan vaihe, jolloin ollaan jo kokeiltu harrastusta ja pohdittu sen merkitystä itselle ja ehkä todetaan, että ”ei ole mun juttu”. Harrastuksen lopettajien suhteellinen osuus harrastajista kasvaa uudelleen noin 15 -vuotiaana. Silloin nuori harrastaja miettii uudelleen harrastuksesta saatavan ilon ja hyödyn suhteessa siihen panostettuun aikaan ja energiaan. (Väestöliitto 2014.) Esimurrosikä on myös SPR:ssä ja 4H:ssa aika, jolloin harrastustoiminta ikään kuin katkeaa hetkeksi ja vaihdetaan toiminnanmuotoa sekä aletaan suunnitteleman ja kouluttautumaan ohjaajan tehtäviin. Se on eräänlainen välivaihe. Ehkä sillä yritetään herättää uudenlaista kiinnostusta vanhaa harrastusta kohtaan, kun noin 15 -vuotiaana tulee uudelleen punnitsemisen vaihe.

Seitissä tämän välivaiheen on suunniteltu tapahtuvan vasta sen jälkeen, kun nuori täyttää 18 vuotta. Se on varmasti Seitin tapauksessa perusteltua. Seitti on vastamassa erilaisiin toiminnan tarpeisiin kuin muut nuorisjärjestöt. Toisaalta, voisi sanoa, että Seitissä nuori on jonkinasteinen toiminnan toteuttaja ja suunnittelija jo 13 -vuotiaasta asti. Seitin toiminta kun perustuu nuorten ideoihin ja niiden toteutukseen. Kulloisessakin tapauksessa selviää ryhmän jäsenten kyky ottaa vastuuta suunnittelusta ja toteutuksesta, eikä se ole ikään sidottu kysymys. Seitti pyrkii nimenomaan aktivoimaan nuoria itsenäistymään ja valtauttamaan nuoria päättämään omasta vapaa-ajastaan itse. Passivoiminen 18 -vuotiaaksi asti ei ole siis Seitin arvomaailman mukainen. Mutta siitä huolimatta suurin toimi- ja toteuttamisvalta paikallisryhmissä tulee olemaan yli 18 -vuotiailla.

SPR:n ja 4H:n haastatteluiden tuloksia on refloktoitu läpi koko opinnäytetyön suhteessa kirjallisuuteen.

5.4 Toimivan Seitti-ryhmän ohjaajan haastattelu

Webropol-kyselyn tulosten pohjalta kävin sähköpostikeskustelua hyvin toimivan Seitti-ryhmän ohjaajan kanssa. Haastattelussa oli tavoitteena saada lisätukea ja näkemystä oppaassa painotettaviin asioihin. Halusin myös näkemyksiä kentältä. Haastattelu tukee hyvin Seitin ideologiaa, joka kannustaa nuorten välistä yhteistyötä, tiedon jakamista ja oppimista. Seitti ei halua olla ylhäältä tuleva professuuri, joka määrittää nuorten mielipiteet ja tekemiset.

Haastateltava Sanna Talus, 30, vetää hyvin toimivaa nuorten ryhmää Oulussa. Haastattelun tarkoituksena oli selvittää, olisiko jotain sellaisia asioita, joita tulisi huomioida kaikissa varhaisnuortenkerhoissa. Mikä saa juuri Oulun ryhmän toimimaan niin hyvin?

Sanna Talus on toiminut Oulun seudun CP-yhdistyksen nuorisovastaavana vuodesta 2011. Suunnilleen siitä lähtien hän on myös vetänyt Oulussa Seitin nuorten ryhmää 16-30 -vuotiaille. Jo sitä ennenkin hän oli itse osallistunut Seitin toimintaan. Tästä kaikesta innostuneena syksyllä 2013 hän halusi aloittaa toiminnan, joka suuntautuisi nuoremmille nuorille. Siemen toiminnan aloittamiseen lähti osin siitä, että Seitti oli saanut rahaa kohdennettavaksi nuorempien toimintaan ja osin myös siitä, ettei muita tarpeeksi aktiivisia aikuisia ei löytynyt uutta ryhmää pyörittämään.

Talus kävi paikallisen valtion erityiskoulun vapaa-ajan ohjaajan kanssa keskusteluja kevään 2013 aikana toiminnan aloittamisesta. Kerhon aloitusta kuulemma helpotti se että hän on itse koulun entinen oppilas ja on pitänyt siellä aiemmin erilaisia kerhoja.

Aloitusta Talus kuvailee helpoksi. Sannan tyttöryhmä Murkut 13-17 -vuotiaille koontuu joka toinen maanantai puolentoista tunnin ajan. Syyskaudelle 2014 on muun muassa luvassa kokkikisaa, ruotsalaisuuden päivän muistamista, kahvihetki paikallisessa kahvilassa ja shoppailuretki Ideaparkiin. Sanna vetää toimintaa yhteistyössä koulun vapaa-ajan ohjaajan kanssa, mutta kun hän on pois, on Sannan rooli isompi toiminnan suhteen. Sanna pystyisi omien sanojensa mukaa vetämään tapaamisia yksinki ja vapaa-ajan ohjaaja onkin toivonut ryhmän johtoon henkilöä, joka pystyy tarpeen tullen ohjaamaan kerhokerran alusta loppuun itsenäisesti.

Sanna Taluksen haastattelua on refloktoitu koko opinnäytetyössä kirjallisuuden ja vastaavien toimintamallien toteuttajien haastatteluiden valossa. Talus antoi merkittävän panoksen opinnäytetyön ja oppaan toteutuksessa. Hänellä on arvokasta tietoa kentältä.

5.5 Seitin arvopohja näkyväksi

Tilaaajan yksi toive oli tehdä näkyväksi samanlainen arvopohja kuin muilla, tässä opinnäytetyössä esiintyneillä järjestöillä. Seitillekin olisi hyvä saada samanlaisia arvoja ja Seittiin yhdistettäviä ideologioita, mitä esimerkiksi partiolla, SPR:llä ja 4H:lla on. Siten Seitti- toimintaan osallistuvat saavat jotain, mihin tukeutua. Yhteiset normit ja säännöt edistävät myös yhteisöllisyyttä ja me-hengen syntymistä ja luomista. Seitin tunnettuus sekä markkinoitavuus helpottuvat kun on jotain, mihin Seitin varhaisnuorisotoiminta linkittyy.

Tällä hetkellä Seitti-toiminta perustuu ajatukselle, että nuoret ovat toiminnan suunnittelijoita ja toteuttajia ja toiminnan on oltava esteetöntä. Lisäksi toiminnan toteuttaminen ja siihen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Seitillä ei ole varsinaisia jäseniä eikä rekisteröityjä paikallisyhdistyksiä. Myös vertaistuki on yksi toiminnan kulmakivistä. Seitin toiveena ja tavoitteena on myös yhdenvertaisuuden ja inklusion lisääminen yleisessä nuorisotyössä. Seitin slogan, ”Seitti on nuorten unelmia”, tukee hyvin tällaista ajatusmaailmaa. Seitissä on kaikki mahdollista niin kauan, kun on tekijöitä ja osallistujia- he määrittelevät toiminnan. Seitti- toimintaa ei voi määritellä valmiiksi, koska se on aina nuorista lähtevää, nuorten ehdoilla ja lähtökohdista, toteutettavaa toimintaa.

SPR:n nuorisotoiminnassa lapsi ja nuori kasvaa elämää ja erilaisuutta kunnioittavaan arvomaailmaan. Hän uskaltaa seistä hyvän puolella, uskoo myötätunnon tekoihin ja läsnäolon voimaan. Hänellä on rohkeutta auttaa, puhua tukea tarvitsevien puolesta ja ottaa kantaa. SPR:n periaatteet ovat inhimillisyys, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, yleismaailmallisuus, ykseys. Reddie Kids- ker-

hoissa on kolme teemaa: Punainen Risti, ensiapu ja moninaisuus. (Suomen Punainen Risti 2009.)

4H:n neljä h:ta ovat head, hands, heart ja health, suomeksi harkinta, harjaannus, hyvyys, hyvinvointi. 4H on harrastus lapsille ja nuorille, joita kiinnostavat kokkaaminen, käsillä tekeminen, eläimet, puutarha-, metsä- ja luontoaiheet sekä kansainvälisyys. Yhdessä tekemällä opitaan esiintymistaitoja ja vastuullisuutta. Sosiaaliset vuorovaiikutustaidot kehittyvät kerhoissa, leireillä ja kursseilla. Nuorille on lisäksi tarjolla työpaikkoja, kansainvälisyyttä sekä yritys- ja projektitoimintaa. Toimintaa ohjaavat koulutetut aikuiset ja nuoret. (Suomen 4H-liitto ry, 2013.)

Tämän opinnäytetyön Webropol- kyselyyn oli valmiiksi tilaajan kanssa mietitty 11 arvoa/periaatetta (esteettömyys, avoimuus, vertaisuus, aidosti nuorten näköistä, syrjimättömyys, tasa-arvo, arvostus, nuorilta nuorille, itsenäisyys, omatoimisuus, helppo osallistua (ei jäsenyyksiä, edullinen/ilmainen, ei hakulomakkeita), joista vastaajat saivat valita viisi sellaista arvoa, joiden tulisi vastaajan mielestä olla mukana kaikissa Seitin varhaisnuorisokerhoissa. Arvot oli johdettu nykyisistä toiminnan periaatteista, helppoihin, iskeviin, sanan tai kahden mittaisiin ehdotuksiin. Ne eivät siis ole sinänsä mitään uusia, mutta tilaajan edustaja halusi kuulla, miten nuoret ymmärtävät ne ja mitkä sanat tuntuvat nuoren suuhun sopivimmilta.

Äänet jakautuivat kyselyssä seuraavasti viidelle ensimmäisiksi tulleelle arvolle: aidosti nuorten näköistä (12), nuorilta nuorille (11), esteettömyys (9), helppo osallistua (8), tasa-arvo (7). Heti kuudenneksi tuli avoimuus (6), muut saivat neljä ääntä tai alle.

Huomasimme tilaajan kanssa analysointivaiheessa, että mielestämme oleellinen arvo, yhdenvertaisuus, jäi puuttumaan kyselystä. Epäilen syyksi kiirettä ja kyselyntekijän, eli minun, kokemattomuutta. Lisäämme sen joka tapauksessa tasa-arvon tilalle, tai muutamme sanan tasavertaisuudeksi tai yhdenvertaisuudeksi, koska yhdenvertaisuus käsittää myös tasa-arvon. Niitä voisi pitää lähes synonyymeinä. Mielestämme on perusteltua tehdä tällainen muutos eikä se vie lainkaan arvoa nuorten mielipiteiltä ja äänestystuloksilta.

Sanna Talus kertoo tunnistavansa Seitille äänestetyt arvot oman ryhmänsä toiminnassa.

”Tunnistan toiminnan arvot omassa ryhmässäni. Ideat tulevat hyvin suurelta osin nuorilta itseltään ja olen huomannut, että annan heidän hyvin herkästi toteuttaa ryhmässä itseään ja tehdä vähän sitä, mikä heistä hyvältä tuntuu. Mutta minusta se on oikeastaan hyvä asia, koska siinä tulee jokaisen oma persoonallisuus vapaasti esiin.”

Nuorilta nuorille- periaatteen Sanna näkee vertaistuen ja itsensä toteuttamisen muodossa. Aikuiset ohjaajat ryhmässä ovat enemmänkin avustamassa ja nuorten mielipiteet aikuisten ideoista kuullaan ennen niiden toteuttamista. Seitti- toiminnassa onkin tärkeää, että nuoret valtautuvat suunnittelemaan omaa tekemistään.

Esteettömyyden arvoa ei voi korostaa liikaa Seitti- toiminnassa. Nuoren kuulumisen joukkoon ja tätä kautta yhdenvertaisuuden korostuminen ovat Sannalle tärkeitä asioita, joita hän pyrkii toteuttamaan omassa ryhmässään.

Osallistumisen helppous toteutuu Sannan mielestä osittain. Sannan varhaisnuortenryhmän jäsenet tulevat pääsääntöisesti siitä erityiskoulusta, jossa toimintaa järjestetään. Jotkut koulun ulkopuoliset vammaiset nuoret saattavat jättää tulematta mukaan toimintaan, koska pelkäävät jäävänsä yksin tai ryhmän ulkopuolelle. Tässäkin on jälleen yhtymäkohta oppaaseen. Markkinoinnilla on oma lukunsa ja siihen voi sisällyttää myös muuta viestintää ja esimerkiksi yhteistyön merkitystä. Koska Seitti-toimintaan ovat kaikki tervetulleita, pitää sen myös näkyä Seitin varhaisnuortenryhmien markkinoinnissa.

Kaikille kolmelle järjestölle on yhteistä arvojen näkyminen kaikessa toiminnassa.

”4H:ssa kaikessa tulee esille se, että tehdään asioita käytännössä ja nuoret itse pääsevät kokeilemaan. Jo toiminnan suunnittelussa otamme nuoret mukaan ideoimaan ja heiltä kysytään aina myös palautetta toimintojen jälkeen.”

”Kaikessa SPR:n toiminnassa järjestön periaatteet ja kasvatustavoitteet näkyvät materiaaleissa ja harjoituksissa jota kerhoille ja ryhmille tuotetaan. Kerhon säännöt laaditaan periaatteiden ja kasvatustavoitteiden mukaan, ohjaajien koulutuksessa tuodaan esiin ja pohditaan miten peri-

aatteet tulee näkyä lasten ja nuorten kohtelussa ja ohjelman rakentumisessa.”

Oppaassa esitellään Seitin arvot sellaisina, kuin ne tämän kehittämisprosessin myötä muokkautuivat ja näyttäytyvät. Samalla nostan esille kuinka niiden tulee näkyä kaikessa toiminnassa.

Järjestöjen markkinointi on merkitysten markkinointia. Hämäläisen (2007) mukaan järjestö voi ottaa mallia markkinointiin markkinoinnin klassisesta 4P-mallista. Yksi neljästä P:stä on product, joka käsittää tarjottavan tuotteen tai palvelun. Hämäläinen sanoo, että järjestön tulee määrittää yksiselitteisesti palvelutuotteensa sisältö, jotta kaikki saman asian ympärille kokoontuneet ymmärtävät, mihin päämäärään ollaan pyrkimässä. Määrittelystä lähtee myös toimijoiden motivaatio. (Hämäläinen 2007, 11.) Jos järjestöjen markkinointi on mielikuvien markkinointia, niin silloin Seitin ”tuote” on nuorten näköistä ja järjestämää toimintaa esteettömässä ympäristössä, johon kaikkien on helppo osallistua. Nämä toimet lisäävät yhdenvertaisuuden edistämistä. Kun seittiläiset ovat tietoisia järjestönsä arvoista, haluavat he myös toimia niiden hyväksi ja toteuttaa niitä.

5.6 Ohjaajan ominaisuudet

Webropol- kyselyyn oli annettu valmiiksi kahdeksan ominaisuutta, joista vastaajien piti valita kolme parhaiten ohjaajalle sopivaa piirrettä. Tilaajan edustaja ja minä päätimme ominaisuudet. Ominaisuudet olivat: luotettava, luova, huumorintajuinen, johtaja-ainesta, tapahtumajärjestäjä, organisoija, aikaansaava, hyvä kuuntelija. Vastaajat antoivat eniten ääniä luotettava (9), luova (7) ja hyvä kuuntelija (7). Etenkin näitä kolmea ominaisuutta halutaan painottaa sekä oppaassa että tulevaisuudessa kerhonohtajakoulutuksissa, koska nuorten mielestä tällaisen ohjaajan kerhoon olisi kiva tulla.

Webropolissa nuorten esille nostama ohjaajan ominaisuus, luotettavuus, herättää Sanna Taluksellekin melko yleisiä ja perinteisiä assosiaatioita. Pitää voida luottaa ohjaajan, että hän tulee paikalle sovitusti ja tekee sen, mitä kuuluukin. Talus nostaa esiin myös tasapuolisuuden. Ohjaajan on kohdeltava tasapuolisesti kaikkia ryhmän

jäseniä ja valvottava esimerkiksi sääntöjen toteutumista tasapuolisesti kaikkien kohdalla.

Luotettavuus kulkee Taluksen mielestä käsi kädessä hyvän kuuntelijan ominaisuuden kanssa. Sitä koskien hän pohtii vaitiolovelvollisuutta:

”Kerhonvetäjänä minulla on periaatteessa vaitiolovelvollisuus. Olen pohjennut sellaista tilannetta, että jos nuori vaikka uskoutuu minulle jostakin asiasta, joka jää huolestuttamaan minua, voinko kertoa asiasta esimerkiksi hänen huoltajalleen tai koululla hoitajalle? Koska hehän ovat nuoresta vastuussa, enkä minä- missä kulkee luottamuksen ja yksityisyyden raja? Ehkä koulutuksessa voisi tehdä selväksi sen, että ei ole väärin puhua, jos nuoren tilanne oikeasti huolestuttaa. Tämmöisiä ns. riskitilanteita olisi mielestäni hyvä käydä läpi. Toivottavasti kenellekään ei tapahdu näin omassa kerhossaan, mutta minusta toimintatapaa siinä tilanteessa on hyvä pohtia. Melkein sellainen asia, joka kannattaa nostaa koulutuksessa esiin, että mitäs sitten jos. Tämmöisiä asioita minut saavat pohtimaan hyvän kuuntelijan ja luotettavuuden vaatimukset.”

Sanna Taluksen pohdinta luottamuksella kerrotuista yksityisasiasta ala-ikäisen kohdalla on paikallaan. Tämä on ehkä asia, jota ei toistaiseksi ole pohdittu Seitissä. Vanhemmat seittiläiset ovat aikuisina tekemisissä alaikäisten kanssa. Olisi hyvä olla olemassa toimintatapa tai -malli, joka selventäisi menettelyä, kun huoli nuoresta herää. Samassa yhteydessä olisi syytä pohtia vapaaehtoisten ohjaajien yhteisiä virkistys- ja koulutusiltoja/-viikonloppuja jatkossa, ryhmän perustamisen jälkeen. Vapaaehtoisten tuki ja palkitseminen ovat äärimmäisen tärkeitä. Ne pitävät motivaatiota ja osaamista yllä. Samalla ne ovat paikkoja, joissa voi purkaa vapaaehtoistehtävien tuomia tunteita ja haasteita.

Kolmas ominaisuus, joka Webropol-kyselyn mukaan on tärkeä nuorille, on luovuus. Talus miettii luovuutta soveltamisen kautta. Kaikki toiminta on jollain tavalla sovellettavissa niin, että jokaisen on mahdollista siihen osallistua. Talus kuvailee luovuutta esimerkin kautta seuraavasti:

”..puhuttiin esimerkiksi siitä, miten vammaiselle nuorelle mahdollistetaan sama kokemus puuhun kiipeämisestä kuin ns. terveellekin. Jos ei pääse ylös kiipeämällä, niin heidät autetaan ylös esimerkiksi jollain nostimella. Näin mahdollistuu samanlainen kokemus kuin muillekin, jos kiipeäminen

on mahdotonta. Kaikki on mahdollista, kun löydetään oikeat keinot tehdä asioita.”

Luovuus ja soveltaminen ovat tärkeitä erityisryhmän kanssa toimiessa. Lähes kaikkea voi soveltaa. Soveltaminen vaatii usein kokeiluja, jotka eivät kaikki pääty toivottuun lopputulokseen. Sitä ei saa jäädä kuitenkaan suremaan. Ohjaajan ei tarvitse osata ja tietää kaikkea, vaan avoimuus ja kekseliäisyys kantavat pitkälle. Kun ryhmässä on toimintarajoitteita, pitää miettiä yhteistä tekemistä niin että kaikki voivat osallistua ja tuntevat olonsa osaaviksi ja turvalliseksi. (Kauravaara, Lakkasuo & Luona-Helminen 2006, 17.) Toimintaan osallistuja tietää itse parhaiten, mitä voi tehdä ja millä apuvälineillä, joten kannattaa kysyä häneltä itseltään suoraan (em. 2006, 9.) Sanna Taluksenkin mielestä paras neuvo on rohkeasti kysyminen:

”Tähän oppii vain kokemuksen, virheiden ja kysymisen kautta. Kannattaa muistaa se, että koskaan ei ole väärin kysyä, jos joku asia mietityttää. Kerhonvetäjäksi oppii ajan ja kokemuksen kautta, tärkeää on muistaa, että se ei ole mitään rakettitiedettä, vaan jokainen voi onnistua omalla tavallaan.”

Taluksen kommentissa korostuu jälleen soveltaminen ja ”omalla tavallaan” onnistuminen. Talus on antanut nuorille vapaat kädet suunnitella toimintaa. Syksyllä on koonnuttu muutaman kerran yhdessä koko ryhmän voimin suunnittelemaan toimintaa. Suunnitteluun ei Taluksen mukaan tarvita paljon aikuisten ohjaajien panosta, vaan nuorilla itsellään riittää ideoita ja tarmoa niiden toteuttamiseksi.

4H mainitsee hyväksi ominaisuuksiksi 13-17- vuotiaiden nuorten kanssa tekemisissä oleville uskottavuuden, aiemman kokemuksen nuorten kanssa olemisesta, kärsivällisyyden sekä rennon mutta tarvittaessa tiukan otteen. SPR:ltä toivotaan ohjaajalta ennen kaikkea intoa ja kiinnostusta tehtävään, vastuunottoa sekä sitoutumista. SPR:ssä toivotaan mahdollisimman erilaisia ohjaajia, jotta lapset oppivat moninaisuuteen.

Seitin, SPR:n ja 4H:n ohjaajien toivotut ominaisuudet eroavat hieman toisistaan, mutta eivät edusta mitään ääripäitä. Yhdistävä tekijä on vapaaehtoisuus. Vapaaehtoisuuteen kuuluu olennaisesti sitoutuminen ja luotettavuus, koska ilman vapaaehtoisia ei ole toimintaa.

5.7 Oppaan koulutusteemojen valinta

Opinnäytetyöni tavoitteen mukaisesti keskityn nyt tarkastelussa oppaan koulutusteemojen valintaan. Näiden valintojen ympärille rakentuu myös Seitin kerhonojaja-koulutusten runko.

Webropol- kyselyn tulosten oli tarkoituksena toimia oppaan runkona. Kyselyyn vastasi 13 henkilöä. Keski-ikä oli 25 vuotta. Naisia vastasi 10, miehiä kolme. Heistä ohjaustehtävissä aiemmin oli ollut 10, kolmella ei ollut ohjauskokemusta. Kolmas kysymys Webropol- kyselyssä oli, ovatko vastaajat olleet ohjaustehtävissä aiemmin. Kun mietimme kysymystä, oli se ikäänkuin extra-kysymys. Emme olleet varmoja, onko tieto oleellinen meille. Kuitenkin jälkeenpäin ajatellen, oli hyvä että kysyimme sitä, koska kymmenen 13 vastaajasta on ollut aikaisemmin ohjaustehtävissä. Kun näin moni ohjaajakoulutuksesta kiinnostuneista on jo ollut aikaisemmin ohjaustehtävissä, ei koulutuksesta kannata tehdä liian yksinkertaista osallistujien taitotasoon nähden. Koulutuksen ilmoittautumislomakkeessa kannattaa kysyä uudelleen kokemusta aikaisemmista ohjaustehtävistä, jotta koulutuksesta saadaan tarkoituksenmukainen.

Kyselyssä annettiin kuusi erilaista väittämää kartoittamaan vastaajien tietotaitoa tässä vaiheessa. Kysymyksen tulos oli yllättävän positiivinen. Olimme tilaajan kanssa päättäneet, että ne kohdat, jotka saivat alhaisimman keskiarvon, saivat erityisesti huomiota oppaassa sekä tulevassa koulutuksessa. Keskiarvot alimmasta korkeimpaan:

1. tutustumisleikit
2. tilojen hankinta
3. keskittymisen ylläpitäminen sekä ryhmäläisten tasapuolinen huomiointi
4. markkinointikanavien tuntemus
5. rahoituksen hankkiminen

Alimmat keskiarvot tulivat tutustumisleikkeihin ja tilojen hankintaan. Kolmannella jae-tulla sijalla ovat ryhmäläisten tasapuolinen huomiointi sekä työrauhan ja keskittymisen ylläpitäminen tapaamiskerran ajan. Toiseksi paras tietämys on markkinoinnissa. Paras tietotaito tämän kyselyn mukaan vastaajilla on ryhmän rahoituksen hankinnas-

sa, joka tulee Seitiltä. Kaikkien kohtien keskiarvo oli kuitenkin hyvä, lähes erinomainen. Niiden välissä ei ollut paljon eroa. Tämä kysymys ei antanut niin paljon hajontaa kuin olimme odottaneet. Jokaisessa osa-alueessa on perustasoltaan hyvä osaaminen, joten alkuperäisesti suunniteltu painotus oppaassa ja koulutuksessa ei pädekään enää. Osa-alueiden paremmuusjärjestys on lähinnä enää nimellinen.

Kysyimme vastaajilta vielä, mikä on heille tärkeää, jos he itse ohjaisivat ryhmää tällä hetkellä. Annoimme seitsemän vaihtoehtoa ja pyysimme laittamaan ne tärkeysjärjestykseen. Kyselyyn vastanneiden tärkeysjärjestys ryhmänohjauksessa on:

1. tilojen hankkiminen,
2. markkinointikanavien tuntemus
3. ryhmäyttäminen eli toimivan ryhmän muodostaminen
4. ryhmäläisten keskinäinen, toimiva vuorovaikutus
5. rahoituksen hankkiminen,
6. suunnittelutaidot,
7. menetelmätuntemus, esimerkiksi ryhmän toiminnan suunnittelu, tutustumisleikit, jne.

Kyselyn analysointivaiheessa oivalsin, kuinka samanlaisia muutamat ylläolevista asioista ovat keskenään. Esimerkiksi kohdat 3. ja 4. ovat hyvin saman sisältöiset asiat. Ne ovatkin vastaajien antamassa tärkeysjärjestyksessä peräkkäin. Näistä syistä ne voisi yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi. Ryhmäyttäminen edesauttaa ryhmäläisten välistä, keskinäistä, vuorovaikutusta, joten varhaisnuorisotoiminnan käynnistämisen oppaassa ja koulutuksessa pääpaino on ryhmäyttämisellä. Ryhmäyttämiseen kuuluu myös menetelmätuntemusta (kohta 7.), joten ryhmäyttämistä käsittelevässä kappaleessa oppaassa ja koulutuksessa voi ottaa esille tutustumisleikkejä. Sama pätee kohtaan 6., suunnittelutaidot. Kohta 7., menetelmätuntemus, sisältää myös suunnittelutaidot. Loogisuuden vuoksi ”häivytän” kohdat 4. ja 7. osiksi kohtia 3. ja 6. Vastaajien antama tärkeysjärjestyslista näyttäisi siis tältä:

1. tilojen hankkiminen
2. markkinointikanavien tuntemus
3. ryhmäyttäminen + tutustumisleikit
4. rahoitus
5. suunnittelutaidot, esimerkiksi ryhmän toiminnan suunnittelu

Käyn nyt vastaajien tärkeysjärjestyksen mukaan oppaan sisällöt läpi, koska tietotaito-osio ei antanut varsinaisia, selkeitä puutteita tai paremmuuksia osaamisessa.

Tilojen hankinta

Tilojen hankinnasta ei edes kysytty SPR:ltä ja 4H:lta. Tilaajan edustajan kanssa tulimme siihen lopputulokseen, että heiltä ei välttämättä olisi saanut vinkkejä tilojen hankintaan esteettömyyden näkökulmasta. Esteettömyys mielletään herkästi vain vammaisten henkilöiden tarpeeksi, vaikka todellisuudessa kapeat ovet, ahtaat kulkuväylät ja hissittömyys aiheuttavat hankaluuksia joissakin tilanteissa kenelle tahansa ja monille henkilöille aina. On olemassa lisäksi joukko asioita, jotka ovat tärkeitä erityisesti joillekin vammaisille, mutta lähtökohtana esteetön ympäristö on kaikille käyttäjille turvallinen ja siellä on jokaisen helppo liikkua. Portaat tai liian jyrkkä luiska kulkuväylällä samoin kuin korkea kynnyks estävät liikkumisen pyörätuolilla. Esteettömyys on joillekin henkilöille välttämättömyys, mutta pois se ei ole keneltäkään. Esteettömyys pitäisikin ymmärtää ajattelutapana eikä arkkitehtisenä suunnittelukysymyksenä. Esimerkiksi rakennusten esteellisyys estää yhdenvertaisen osallistumisen ja vuoro-vaikutuksen edellytyksiä ja toteutumista, kun kaikki eivät edes pääse samoihin tiloihin. (Pesola 2009.)

Sanna Talus kommentoi tilojen hankintaa seuraavasti:

”Tilojen hankinta isolle porukalle on monessa mielessä haasteellinen asia, varsinkin kun tilojen pitäisi olla esteettömät. Tähän ei lisäksi ole mitään opastusta eikä helppoa tapaa hoitaa asiaa. Lisäksi monia vammaisille esteettömiä ns. helppoja tiloja kuten yhdistysten kesäpaikkoja yms, kartellaan niiden leimaavuuden tähden. Ongelmana on löytää neutraali ja esteetön tila kaikille.”

Oppaassa annetaan siis yleisiä vinkkejä tilojen hankintaan ja ohjataan sinnikkäästi kysymään esimerkiksi omalta kunnalta. Sanna Talus kertoo saaneensa tilat helposti entisestä koulustaan, joka on valtion erityiskoulu. Oppaassa mainitsen, että kannattaa olla yhteydessä kouluihin mahdollisten tilojen ja markkinoinnin kannalta.

Markkinointi

Seitin markkinointi tapahtuu pääosin sosiaalisessa mediassa, Facebookissa ja Instagramissa. Sekä SPR että 4H suosittelevat markkinoinnissa myös sosiaalista mediaa. Se on nykyaikana luonnollinen paikka markkinoida omaa toimintaa. Se tavoittaa ihmiset nopeasti. Molempien järjestöjen vinkeissä markkinointiin nousevat esille myös koulut ja ilmoitustaulut. Maininnan saavat lisäksi paikallislehdet, muut järjestöt, nuorisotilat sekä vanhempainyhdistykset.

13-17 -vuotiaalle kohderyhmään kuuluville nuorten vanhemmille markkinointi on järkevää, koska kyseessä ovat alaikäiset osallistujat. Yksi Webropol- kyselyyn vastannutkin kommentoi kyselyn lopussa olleeseen avoimeen kysymykseen, että ”jos nuoret eivät itse tule, markkinoikaa sitten nuorten vanhemmille”. Kohderyhmän analysointi onkin tärkeää markkinointia suunniteltaessa. Mainostajan täytyy esimerkiksi tietää, paljonko markkinointiin täytyy panostaa, mitkä mediat tavoittavat kohderyhmän, millaisista asioista kohderyhmä on kiinnostunut ja mitä se arvostaa. (Raninen, Raninen, Toni, Tornaesus 2008, 176.) Mediana sosiaalinen media on tärkeä Seitin kohderyhmälle, se tiedetään. Seitin varhaisnuorisotoiminnan markkinoinnissa saateen tarvita lisäresursseja vanhempiin päin. Kohderyhmän kiinnostusta eri asioihin voi miettiä oman kokemuksen kautta- mistä minä pidin kun olin nuori? Ideoinnissa voi käyttää apuna myös Seitin opasta, johon on koottu kaikki Webropol- kyselyssä vastaajien mainitsevat ideat.

Ylipäätään järjestöjen tulisi markkinoida itseään niinkuin yritysten. Tavoitteetkin ovat järjestöillä ja yrityksillä jokseenkin samat: tunnettuuden lisääminen, mielikuvan parantaminen sekä toiminnan aikaansaaminen tietyssä kohderyhmässä. (Raninen ym. 2008, 167.) Erityisesti toiminnan aikaansaaminen tietyssä kohderyhmässä on tällä hetkellä akuutti tarve, kun varhaisnuorisotoimintaa ollaan käynnistämässä. Ilman jäseniä ei ole kerhojakaan.

Webropol- kyselyssä pyydettiin myös kertomaan, millaiseen vapaa-ajan toimintaan vastaaja osallistui tai olisi halunnut osallistua 13-17 -vuotiaana. Kysymyksen oli tarkoitus linkittyä siihen ajatukseen, että kerhonohjaajalla on itsellään paljon arvokasta tietoa ja taitoa. Jokainen voi olla Seitti-kerhon ohjaaja, omalla kokemuksellaan ja

persoonallaan. Vastaajilla on paljon hyviä ideoita. Nimelta mainittiin elokuva-, peli-, kokki-, liikuntakerhot. On hyvä, että vastaajissa on innokkaita kokki- ja liikuntakerhojen ohjaajia. Seitin varhaisnuorille suunnatun kyselyn keskeisenä tuloksena todettiin, että nuoret ovat kiinnostuneita osallistumaan toimintaan, johon liittyy liikunta, keittäminen ja musiikkitoiminta (Ilkka & Särkijärvi 2014, 45). Markkinoinnin on vielä osuttava kohdalleen, että nämä kaksi kohtaavat.

Tilaajan edustajan kanssa olemme aina välillä pohtineet kerho- nimeä. Se kuulostaa hiukan enemmän lasten kuin nuorten toiminnalta. Toistaiseksi Seitin varhaisnuorisotoiminta on kulkenut kerho- nimen alla. Kuitenkin jokainen ryhmä saa keksiä itselleen oman nimen. Myös 4H huomautti kerho- sanan käytöstä markkinoinnissa. Kerho- on kuitenkin vasta työnimi. Se on vain kulkenut mukana, koska toistaiseksi varhaisnuorten toiminnalle ei ole keksitty muuta nimeä.

Ryhmäyttäminen ja tutustumisleikit

Sanna Talus sanoo, että on saanut käyttämiänsä tutustumisleikkejä uuden harrastuksensa eli partiotoiminnan kautta. Tilaajan kanssa olemme alusta asti ajatelleet, että sen sijaan että esittelen erilaisia leikkiohjeita, kirjaan mieluummin oppaaseen ylös, mistä leikkejä ja pelejä voi löytää. Yksi syy tähän on myös se, että Seitti-toiminta ei kannata suunnitella liian pitkälle valmiiksi asti, ennen kuin tietää osallistujista riittävästi, esimerkiksi sen, mihin kaikki pystyvät.

Talus on sitä mieltä, että ryhmän voi saada toimimaan ilman tutustumisleikkejäkin. Niihin liittyy hänen mukaansa monia haasteita; ryhmän kokoonpano vaihtuu lähes joka kerta, nuoret voivat pitää tutustumisleikkejä lapsellisina, osaan tutustumisleikeistä kuuluu läheisyyttä ja koskettamista, ja se saattaa tuntua jostakin ahdistavalta, monet nuoret ovat jo keskenään kavereita.. Kuitenkin Talus myöntää, että kaipaisi hie- man neuvoja siihen, miten ujutkin ryhmäläiset saataisiin mukaan toimintaan. Hänellä ei sanojensa mukaan ole työkaluja siihen, jos nuori omaehtoisesti jättäytyy toiminnasta ulkopuolelle.

Ryhmä syntyy silä hetkellä kun sen jäsenet tapaavan ensimmäistä kertaa. Kun toimitaan tietoisesti ryhmän toimintakykyyn vaikuttaen, kutsutaan sitä ryhmäyttämiseksi. Jos alkuvaiheen ryhmäytyksen hoitaa hyvin, sujuu ryhmän muodostuminen läpi ryhmän kehitysvaiheiden helpommin. Ryhmäytys on siis pohja ryhmän muille kehitysvaiheille. (Selin, Maunu, Kannassaari 2014, 22.) Aallon (2002, 19) mukaan ryhmäyttämällä tarkoitetaan erilaisiin toiminnallisiin tehtäviin perustuvaa prosessia, joilla kasvatetaan ryhmän turvallisuutta asteittain. Alkuvaiheen ryhmäytyksen tehtäviä ovat muun muassa yhdessä ryhmän kanssa sääntöjen luominen ja tutustuminen esimerkiksi erilaisten leikkien avulla (Selin ym. 2014, 24-26). Oppaassa olen ottanut esille sääntöjen luomisen ja nimileikit, koska ne kuuluvat ryhmäytykseen.

Ryhmän elinkaari Kaukkilan ja Lehtosen (2007) mukaan on muotoutuminen, kuhertelu, kiehuminen, yhteistoiminta sekä luopuminen ja ero. Jokaisella vaiheella on erilaisia piirteitä. Muotoutumis- tai alkuvaiheessa ryhmä tapaa ensimmäistä kertaa. Aletaan selvittää ryhmän tehtäviä, rooleja ja rakentaa sille sääntöjä. Alkuvaiheessa ohjaajan merkitys korostuu, koska ryhmäläiset tukeutuvat ohjaajaan, kun eivät vielä tunne muita jäseniä. Kun alkukankeudesta on päästy, alkaa ryhmän kuherteluvaihe. Halutaan miellyttää muita ja mistään asioista ei olla eri mieltä, jotta konfliktia ei pääse syntymään. Ryhmän jäsenet ovat innostuneita, vastaanottavaisia ja avuliaita. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 24-25, vrt. Kauppila 2006, 97.)

Kuherruskuukausi tulee kuitenkin aikanaan päätökseen. Kiehumis- tai konfliktivaiheessa esiintyy eriäviä mielipiteitä ja toimintatapojen kyseenalaistamista. Ne kohdistuvat niin ryhmäläisiin kuin ohjaajaankin. Ohjaajan ei kannata säikähtää tilanteessa, jossa syntyy väittelyjä. Jos ne selvitetään kunnolla, on niillä vain ryhmää vahvistava vaikutus. Konfliktivaihetta seuraa taas yhteistoiminnan aika, jolloin edellisten vaiheiden muokkaama ryhmä on toimintakykyisimmillään. Ryhmä on taas innostunut ja pysyy käsittelemään kritiikkiä. Ryhmän jäsenelle löytyy yhteisymmärrys ryhmän ja oman toiveiden ja tavoitteiden kanssa. Tutustumisen ja oman paikan löydyttyä, vapautunut energia käytetään ryhmän tavoitteiden toteuttamiseen. (Kaukkila ym. 2007, 25-26.)

Viimeinen vaihe päättää ryhmän. Ryhmän päättäminen on yleensä etukäteen tiedossa, koska ryhmä on suunniteltu toimimaan vain jokin tietyn ajan, esimerkiksi kevät-

tai syyskauden. Ryhmä on silloin suorittanut tehtävänsä ja päässyt tavoitteeseensa. Joskus ystävyysuhteet kantavat ryhmän päättymisen yli. (Kauppila 2006, 99.) Nuorten solmien ystävyysuhteiden säilyminen yli kerhorajojen on erittäin toivottavaa ja tavoittelemisen arvoista, koska osa osallistujista on mukana saadakseen uusia kaveriteita. Webropol- kyselyssä oli kysymys, mitä ohjaaja toivoisi nuoren saavan kerhostaan. ”Kaverit” oli vastauksena yksi yleisimmistä.

Leskinen (2009) on havainnut, että kaikenikäiset leikkivät mielellään. Pelit ja leikit eivät ole vain ajanvietettä vaan niissä on aina joku tavoite. Leikillisuus ja leikkimielisyys tekevät asian mielenkiintoiseksi ja hauskaksi. Leikit ja pelit ovat toiminnallisia. Toiminnallisuus taas lisää ryhmän yhteishenkeä ja yhteenkuuluvuutta, mikä on muodostuvalle ryhmälle erittäin tärkeää. Pelit ja leikit opettavat vuorovaikutustaitoja, toisten huomioimista sekä esiintymistaitoja, niin lapsille, nuorille kuin aikuisillekin. Yhteishengellä on tärkeä merkitys, sillä me-henki parantaa muun muassa osallistumisaktiivisuutta ja ryhmässä viihtymistä. (Leskinen 2009, 13.)

Rahoitus

Oppaassa rahoituksen hankintaa käsitellään vain nopeasti ja se esitellään lähinnä Seitin avustushakemuksen sekä mallihakemuksen kautta. Tähän on syynä Seitin hyvä ja selkeä avustushakemus sekä mallihakemus, jotka löytyvät Seitiltä jo. Seitin avustuskriteerit eivät ole laki. Ne ovat raamittamassa toimintaa ja helpottamassa avustusten tekemistä. Kriteerien mukaan järjestettävässä toiminnassa on mielellään oltava mukana vähintään kahden Seitti yhteistyöjärjestön nuoria. Mukana voi olla myös muita yhteistyöjärjestöjä. Toiminnan suunnittelevat ja toteuttavat nuoret itse. Kaiken muun rahoituksen saaminen katsotaan eduksi, kuten omavastuut ja sponsorit. Seitti- tapahtumia järjestettäessä on huomioitava esteettömyys. (Nuorisoyhteistyö Seitti 2014b.) Oppaassa on rahoitusta käsittelevässä kappaleessa liitteenä avustuskriteerit sekä malliavustushakemukset.

Suunnittelutaidot

Sanna Taluksen mielestä ohjaajan suunnittelutaidot eivät ole kovin keskeisessä asemassa.

”Suunnittelutaidot eivät mielestäni ole niin keskeisessä asemassa, koska keväällä ja syksyllä toimintaa suunnitellaan yleensä nuorten kanssa yhdessä. Itse ei siis tarvitse kehitellä mitä tehtäisiin, vaan ainakin meidän ryhmässä ideat tulevat hyvin helposti nuorilta itseltään. Ryhmä on hyvä tuntee siinä mielessä, että tietää mitä kukanenkin ryhmänjäsen pystyy tekemään ja mitä toimintaa realistista järjestää omalle ryhmälle ja millä aikataululla. Tärkeää on myös mielestäni tietää se, mistä nuoret tykkäävät, että voi tarjota heille onnistuneita elämyksiä ja kokemuksia.”

Taluksenkin kommentissa on viittaus ryhmän mahdollisista toimintarajoitteista ja niiden tuntemisesta ennen toiminnan suunnittelua. Toisin sanoen ryhmäläiset on hyvä ottaa suunnittelun jokaiseen vaiheeseen mukaan. Ohjaajan roolissa merkityksellistä on siis mahdollistajana oleminen. Hän hoitaa tilat, rahoituksen ja on läsnäoleva aikuinen ohjaamassa toimintaa. Toiminta suunnitellaan yhdessä osallistujien kanssa. Näin taataan kaikkien mahdollisuus osallistua, kun on ensin varmistuttu osallistujien toimintakyvystä.

4H-järjestöllä on määriteltynä tietyt avaintuotteet (4H-kerhotoiminta, kurssit ja nuorten työllistäminen/4H-Yritykset), joita jokaisessa 4H-yhdistyksessä tulisi toteuttaa. Se, miten niitä toteutetaan ja kuinka laajasti on täysin kiinni paikallisesta yhdistyksestä. 4H:n toiminta lähtee myös ”alhaalta ylöspäin” ja toiminnan suunnittelu lähtee nuorten omista toiveista. Suunnitteluun käytetään muun muassa seuraavia menetelmiä: keskustelut, nettikyselyt, learning cafe-menetelmä, kerättävät palautteet. SPR:n Reddie Kids kerhoille on suunniteltu vuosikellomalli ensimmäiselle vuodelle. Erona Seittiin molemmilla järjestöillä on luotuna tiukemmat raamit ja mallit, joiden sisällä toimitaan. Seitin toimintaan voidaan luoda tietty malli, miten toiminnan voi käynnistää, mutta sen toteutus tulee aina olemaan tapauskohtaista ja soveltamista vaativaa.

Keskittymisen ylläpitäminen sekä ryhmäläisten tasapuolinen huomiointi

SPR:n ja 4H:n sähköpostihaastattelussa pyysin vinkkejä aloittelevalle ohjaajalle, joka on joka on huolissaan siitä, pystyykö hän pitämään ryhmän keskittyneenä kasassa koko tapaamisen ajan sekä miten hän tasapuolisesti huomioi kaikki ryhmäläiset. Sanna Talus kertoo, että ryhmäläisten tasapuolinen huomiointi on välillä vähän hankalaa, jos hän yksin vetämässä tapaamista. SPR neuvookin pitämään kahta ohjaajaa ryhmän tapaamisissa. Se luo turvaa toiselle ohjaajalle, kun ei tarvitse olla yksin kantamassa vastuuta. Myös Sanna toivoo, että hänellä olisi toinen ohjaajakaveri mukana tapaamisissa, ettei suunniteltua tapaamista jouduta perumaan, jos hän itse on estynyt tulemaan paikalle.

Tapaamisille kannattaa luoda selkeä kaari: aloitus, esittely teemasta, toiminnallinen osuus ja lopetus, jonka aikana myös rauhoitutaan. Aloitus- ja lopetusrituaalit luovat turvallisuutta, selkeyttä ja täsmällisyyttä ohjaamiseen (Kauravaara ym. 2006, 17). Aloitus- ja lopetusrituaalit ovat siis paitsi työkalu ohjaajalle, niin myös avuksi hyvän ja turvallisen ilmapiirin luomisessa. Aloitusrituaaliksi sopii esimerkiksi kuulumiskierros ja lopetukseksi fiiliskierros (vrt. esim. Suomen Mielenterveysseura 2014, 13-14). Kierrosten aikana jokainen tulee huomioiduksi ainakin kerran. Tuttu kaari kerhokerran aikana vapauttaa myös aikaa ja energiaa toimimiseen, kun ei tarvitse ihmetellä, mitä seuraavaksi tapahtuu.

4H neuvoo pitämään taukoja toiminnallisen osuuden lomassa. Lisäksi kannattaa muistaa, että nuorilla saattaa olla kysyttävää päivän aiheista, mutta he eivät aina uskalla kysyä koko porukan kuullen vaan saattavat haluta tulla juttelemaan tilaisuuden jälkeen. Ohjaajan kannattaa varautua tähän, eikä rynnätä aina ensimmäisenä pois tapaamisesta.

5.8 Kerhonohtajien ideoita

Vastaajilla kyselyn perusteella on selkeä kuva osamisestaan ja mitä he toivovat että heidän ryhmänsä voisi tehdä. Webropol- kyselyssä kysyttiin, että haluttaisiinko itse

suunnitella ryhmän toimintaa yhdessä ryhmäläisten kanssa vai toivoisiko valmista konseptia Seitiltä. Äännet menivät melko tasan. Viisi oli valmiin paketin ja kahdeksan itse suunnitellun sisällön kannalla. Kaksi oli lisäksi kommentoinut että haluaisi valita kummatkin vaihtoehdot. Tämän kysymyksen jälkeen oli jätetty avointa tilaa. Vastaajien mielestä olisi kiva, että ryhmäläisetkin saisivat olla äänessä ja että ryhmän kanssa olisi kiva suunnitella yhdessä. Yksi vastaajista esitti myös yhden valmiin, viikonlopun mittaisen idean. Ryhmä voisi toimia tavoitteellisesti tietyn ajan ja tehdä yhdessä jostain suurempaa, joka toteutettaisiin kerhon niinsanottuina päättäjäisinä. Pitkäjänteinen työskentely yhteisen päämäärän eteen opettaa nuorille paljon muun muassa suunnittelu- ja ryhmätyötaitoja. Samalla se sitouttaa ryhmää ja edesauttaa positiivisen ryhmäpaineen muodostumista. Kun kaikki puuhastelevat yhden asian parissa, tulevat he samalla kiskoneeksi kavereitakin mukaan.

Seitin mahdollisen valmiin konseptin miettiminen ei kuulu tähän opinnäytetyöhön. Valmiilla konseptilla tarkoitetaan esimerkiksi teemakerhoa tai valmista, suunniteltua kerhon syys- tai kevät kautta, joita löytyy esimerkiksi SPR:n ja 4H:n oppaista. Näin on tilaajan kanssa sovittu. Ensi vuoden koulutuksia ja mahdollista valmista konseptia tekemään tilaaja etsii opiskelijoita.

Yksi kysymys Webropol-kyselyssä käsitteli kerhon sisältöä, mutta saavutetun tunteen tai taidon perusteella. Halusimme selvittää, mitä aikuiset seittiläiset toivovat, että varhaisnuoret saisivat heidän vetämistään kerhoista. Kaverit, vertaistuki, uudet taidot, rohkeus ja innostuminen nousevat vastauksista kaikkien selvimmin läpi. Yksi kysymys oli, mitä vastaajat itse olisivat halunneet tehdä 13-17 -vuotiaina tai mitä he harrastivat sen ikäisinä. Vertaistuki sai pari mainintaa ja tyttökerho yhden. Yksi ehdotti jalkautumista kaupungille, kahville tai ulos syömään. Soittaminen ja laulaminen saivat pari mainintaa. Kaikki ideat ja toiveet on kirjattu oppaaseen esimerkkeinä.

Webropol-kyselyssä nousi esiin vastanneiden kiinnostus esimerkiksi ruuanlaittoon. Kokkaamisesta kiinnostuneen ja sitä osaavan ohjaajan on luonnollista pitää kokki-kerhoa. Hän voi opettaa nuorempiaan ja samalla syventää omaa tietotaitoaan. Sivussa nuoret oppivat tärkeän ja arvostetun taidon ja mikä tärkeintä, tekevät itse. He saavat onnistumisen ja itsenäistymisen kokemuksia sekä heidän itsetuntonsa kasvaa. Erilaiset vammat ja sairaudet voivat vaikuttaa arjen taitoihin ja esimerkiksi ruu-

anvalmistukseen fyysisesti, joten samassa tilanteessa olevat voivat vaihtaa vinkkejä apuvälineiden tai avustajan käytöstä ruuanlaitossa. Toiminnallinen tekeminen opettaa itsenäisyyttä ja osallistaa vammaisia nuoria uudella tavalla. Kaikki vanhempiansa luona asuvat vammaiset henkilöt eivät välttämättä ole itsenäisiä edes niillä elämänsä osa-alueilla, joihin heidän fyysiset tai henkiset vammanensa eivät muodosta esteitä (Eriksson 2008, 88). Itsemääräisoikeus korostuu vammaisilla sen puutteen takia, ja esimerkiksi tällaisilla pienillä asioilla, kuten sillä mitä syödään, luodaan nuorelle itsevarmuutta ja osaamista ottaa osaa muihinkin elämäänsä koskeviin päätöksiin.

Vammaisen henkilö on usein riippuvuussuhteessa muihin. Seitin varhaisnuorten toiminnan ryhmänohjaajana vammaisella henkilöllä on mahdollisuus antaa itsestään muiden hyväksi. Siitä saa tunteen ja kokemuksen siitä, että on tärkeä ja hyödyksi muille. Varhaisnuorella taas uudet, esimerkiksi kokkikerhossa, opitut taidot, ihmissuhteet, yhteisöllisyys, kuuluminen ja kiinnittyminen johonkin sekä hyödyksi oleminen vahvistavat nuoren itsetuntoa ja laajentavat käsitystä omasta itsestään ja kyvyistään.

Innostuminen ja rohkaistuminen olivat tunnetiloja, joita Webropol- kyselyyn vastanneet toivoivat varhaisnuorten saavan Seitin varhaisnuorisokerhoista. Rohkealla ja asioista innostuvalla nuorella myös mahdollisuuksia kehittää omaa itsetuntoaan. Hyvään itsetuntoon kuuluu itsensä ja elämänsä arvostamista ja ainutlaatuisena pitämistä. Itsetuntoon liitetään myös ajatukset itsenäisyydestä, vastoinkäymisten sietämisestä ja tyytyväisyydestä omaan itseensä. Hyvä itsetunto auttaa saavuttamaan tavoitteita niin opiskelussa, työssä kuin yksityiselämässä. (Toivakka & Maasola 2011, 15.) Hyvää itsetuntoa ei voi opettaa kenellekään suoraan. Itsetunto kehittyy itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen kasvaessa. Muun muassa ryhmässä toimiminen ja onnistumisen kokemukset vahvistavat itsetuntoa, joka on yksilön elämää keskeisesti ohjaava voima. (em. 2011, 11) Kokemukset ja hyödyt Seitin varhaisnuorisotoiminnasta palvelevat siis kumpaakin puolta, ohjaajia ja ohjattavia. Itsetunnon kasvusta seuraa paljon muutakin hyvää ja eriasteista osallistumista, joka saattaa johtaa syvempään osallisuuteen

6 POHDINTA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Opinnäytetyön tarkoitus oli luoda varhaisnuorisotoiminnan opas 18-30 -vuotiaille seittiläisille, jotka haluavat olla Seitin varhaisnuorisokerhon ohjaajia ja samalla mentoroida nuorempiaan. Opinnäytetyön tuloksena oli opas, jossa käsitellään ryhmän perustamista eri teemojen kautta, kuten markkinointi, ryhmäyttäminen ja Nuorisoyhteistyö Seitin arvojen näkyvyys toiminnassa. Oppaan otsikot luovat samalla rungon Seitin kerhonohjaajakoulutuksille, jotka järjestetään opiskelijalähtöisesti alkuvuodesta 2015.

Opinnäytetyöprosessi koostui tietoperustan kokoamisesta kirjallisuuden avulla, Webropol- kyselystä 18-30 -vuotiaille kerhonohjaajakoulutuksista kiinnostuneille seittiläisille sekä SPR:n, 4H:n ja aktiivisen Seitti- vapaaehtoisen haastatteluista. Haastattelukysymykset SPR:lle, 4H:lle ja Seitti- vapaaehtoiselle kumpusivat Webropol- kyselyn tuloksista. Aineisto koottiin yhteen ja sitä peilattiin lähdekirjallisuuteen koko opinnäytetyön kirjoittamisen ajan.

Seitillä oli todellinen tarve tälle opinnäytetyölle. Seitti on nyt uuden haasteen edessä. Varhaisnuorisotoimintaa ei ole Seitissä ennen tehty, ohjaajakoulutuksia ei ole järjestetty eikä Seitillä ole ollut antaa opasta ryhmänohjaajan tueksi. Työtäni tarvitaan koulutusten suunnitteluun ja oppaan viimeistelyyn. Tällä hetkellä opas on vielä ilman graafista ulkoasua ja se saattaa täydentyä ennen koulutusten järjestämistä.

Tämän työn tekemiseen lähteminen oli kuin hyppy tuntemattomaan- kukaan ei tiennyt etukäteen, mitä odottaa. Epävarmuus olikin uutta kehittäessäni mielessäni usein. Nyt jälkikäteen opinnäytetyötäni arvioidessani pohdin, kuinka paljon pelkkä sähköinen kysely osallistaa nuoria oikeasti mukaan suunnitteluun. Jatkossa Seitin kannattaa toteuttaa suunnittelut osallistavasti yhteistyössä seittiläisten kanssa. Kun kerhonohjaajakoulutuksia aletaan suunnitella, olisi hyvä koota nuorten ryhmä mukaan suunnitteluun, jotta siitä saadaan varmasti nuorten näköinen. Lisäksi ennen oppaan painamista, kannattaisi se ”tarkistuttaa” nuorilla. On kuitenkin hyvä, että aktiivisen Seitti- vapaaehtoisen Sanna Taluksen haastattelu sai niin paljon painoarvoa tässä opinnäytetyössä ja oppaassa. Sannan ääni tulee suoraan Seitin kentältä. Hän on hyvin ansioitunut Seitin vapaaehtoinen ja ollut toiminnassa pitkään mukana.

Tämän selvityksen ja uuden luomisen myötä olen oivaltanut, kuinka paljon uuden toiminnan käynnistäminen vaatii, mutta sitä seuraavat vielä jatkotoimetkin. Yhteen opinnäytetyöhön ja alkukartoitukseen ei kuitenkaan voi saada mahtumaan kaikkea opinnäytetyön raameissa. Keskityin omassa työssäni toiminnan käynnistämiseen ja alkukartoitukseen. Kun arvioin työtäni nyt, huomaan että siinä olisi ehkä ollut paikka kahdelle tekijälle. Silloin työstä olisi saanut laajemman ja se olisi kattanut enemmän Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistämisen prosessia.

Tämä opinnäytetyö on osa isompaa kokonaisuutta eli Nuorisoyhteistyö Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistämistä. Nuorisoyhteistyö Seitissä aloittanee loppuvuodesta 2014 yhteisöpedagogiopiskelijoiden tiimi, jonka kehittämisprojekti on suunnitella ja toteuttaa ohjaajakoulutukset 18-30 -vuotiaille seittiläisille. Opinnäytetyölleni ja sen tuloksille on siis sovittuna jo jatkoa.

Kerhotoiminta itsessään saattaa vaikuttaa pieneltä, mutta sen positiiviset seuraukset voivat olla isoja. Kuten olen opinnäytetyössäni osoittanut, on ryhmällä, uuden oppimisella ja onnistumisen kokemuksilla paljon erilaisia hyvinvointivaikutuksia, niin nuorille kuin aikuisillekin.

LÄHTEET

Julkaistut lähteet

- Aalto, Mikko 2002. Turvallinen ryhmä. Helsinki: Aseman lapset ry
- Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki: WSOYpro Oy
- Eriksson, Susan 2008. Erot, erilaisuus ja elinolot- vammaisten arkielämä ja itsemäärääminen. Kehitysvammaliiton tutkimuksia 3.
- Heikkinen, & Huttunen, R. 2008. Hiljainen tieto, mentorointi ja vertaistuki. Teoksessa Toom, Auli & Onnismaa, Jussi & Kajanto, Anneli (toim.) Hiljainen tieto. Tietämistä, toimimista, taitavuutta. Aikuiskasvatuksen 47. vuosikirja. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hippeläinen, Susanna & Knuuttila, Jenni 2012. Näkemyksiä vammaisen lapsen harrastustoiminnan merkityksestä ja haasteista. Hämeen ammattikorkeakoulun opin- näytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma.
- Honkasalo, Veronika, Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti 2011. Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
- Häikiö, Liisa 2009. Kerhotoiminnan merkitys lapsen ja nuoren hyvinvointiin. Esimerkkinä Tampereen kaupungin Harrastava iltapäivä- hanke. Teoksessa Kenttälä, Marjo & Kesler, Merike (toim.) Kerhotoiminta osana kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua. Helsinki: Kerhokeskus- koulutyön tuki ry
- Hämäläinen, Kari 2007. Järjestön markkinointi on mielikuvien markkinointia. Teoksessa Harju, Aaro (toim.) Kansalaistoimintaan kätkeyty aarre. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry
- Ilkka, Annika & Särkijärvi, Reetta 2014. Nuorisoyhteistyö Seitin varhaisnuorisotoiminnan käynnistäminen: Selvitys liikuntavammaisten ja pitkäaikaissairaiden varhaisnuorten toiminnan tarpeista. Jyväskylän ammattikorkeakoulun oppinäytetyö. Kuntoutusohjauksen ja –suunnittelun koulutusohjelma.
- Ilonen, Milla 2006. Kolme ovea osallisuuteen. Sosiaalinen vahvistaminen vammaisjärjestöjen nuorisotyössä. Nuorisotutkimuksen seminaari. Tampereen yliopisto.
- Ilonen, Milla 2009. Ilonen, Milla 2009. ”Ett’ vois olla siellä missä ne muutkin”. Nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry
- Juusela, Tuulikki & Lillia, Tuula & Rinne, Jari 2000. Mentoroinnin monet kasvot. Helsinki: Yrityskirjat Oy
- Kaukkila, Veli & Lehtonen, Emmi 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjajan taitoja tarvitsevalle. Helsinki: SMS-Tuotanto Oy

- Kauppila, Reijo A. 2006. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-kustannus
- Kauravaara, Kati & Lakkasuo, Teemu & Luona-Helminen, Raija 2006. Liikunta sopii kaikille. Soveltavan liikunnan opas vertaisohjaajalle. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 181. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES
- Kemppi, Anssi ja Kittilä Riitta 2011. Hyvinvointijärjestöt sosiaalisesti vahvistamassa. Teoksessa: Lundbom ja Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisusarja, Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 165-177.
- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy
- Kuronen, Ilpo 2010. Peruskoulusta elämäkouluun. Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Laimio, Anne & Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyä. Jyväskylä: Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys.
- Leskinen, Eija 2009. Ryhmä toimimaan. Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. Jyväskylä: PS-kustannus
- Lundbom, Pia & Herranen, Jatta 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa: Lundbom ja Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisusarja, Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 4-12.
- Mikkonen, Irja 2011. Vertaistuki osana sosiaalista vahvistamista. Teoksessa: Lundbom ja Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisusarja, Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 204-219.
- Myllyniemi, Sami 2012 (toim.) Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Nuorisosiain neuvottelukunta, julkaisuja 46.
- Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Nieminen, Juha 2007. Puuttuva lenkki- nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehystenä. Teoksessa Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria- perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto. Julkaisuja 73, 30-63.
- Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko 2007. Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria- perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto. Julkaisuja 73, 8-28.
- Nuorisoyhteistyö Seitti 2012. Lisäselvitys Nuorisoyhteistyö Seitin AK-toimintavastuun lisärahoitukseen. Taustaa lisärahoituksen tarpeelle.
- Opetusministeriö 2009. Nuorta ei jätetä- puhalletaan yhteen hiileen. Moniammatillista viranomaistyötä ja sen lakisääteistä selvittävän poikkihallinnollisen työryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:5.

- Pesola, Kirsti 2009. Esteettömyysopas. Mitä, miksi, miten? Invalidiliiton julkaisuja O.39. Helsinki: Invalidiliitto ry
- Raninen, Anni & Raninen, Tarja & Toni, Ilpo & Tornaesus, Görän 2007. Mathildan muodonmuutos. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan uudet kasvot. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy
- Selin, Anni & Maunu, Antti & Kannussaari, Kim 2014. Ryhmäilmiö. Ryhmänohjajan käsikirja ammatillisiin oppilaitoksiin. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- Seppälä, Henna-Riikka 2001. Vahvistavat verkostot. Teoksessa Lundbom, Piia & Herranen, Jatta (toim.) 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisusarja, Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 150-164.
- Seikkula, Jaakko & Arnkil, Tom Erik 2009. Dialoginen verkostotyö. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Helsinki: Tammi.
- Siiskonen, Virpi 1998. ”Yhteistyössä on voimaa”. Liikuntavammaisjärjestöjen nuorten projekti vuosina 1995-1997. Mikkelin ammatti-instituutti. Sosiaaliohjaajan opinnäytetyö.
- Suomen Mielenterveysseura 2014. Löydä oma tarinasi- ryhmämalli. Ammatillisesti ohjatut vertaistukiryhmät nuorille ja nuorille aikuisille. Ryhmänohjaajan opas. Helsinki: Suomen Mielenterveysseura
- Toivakka, Sari & Maasola, Miina 2011. Itsetunto kohdalleen! Harjoituksia itsetunteuksen ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus
- Vilkkä, Hanna 2007. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Äikäs, Aino 2012. Toiselta asteelta eteenpäin. Narratiivinen tutkimus vaikeavammaisen nuoren aikuisen koulutuksesta ja työllistymisestä. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and Theology No 28. Joensuu.

Julkaisemattomat lähteet

- Andersson, Johanna, nuorisotoiminnan suunnittelija, Suomen Punainen Risti. Sähköpostikeskustelu. 27.10.2014
- Mäkinen, Janina, toiminnanjohtaja, Salon 4H-yhdistys. Sähköpostikeskustelu 23.10.2014
- Talus, Sanna, Seitti- vapaaehtoinen. Sähköpostikeskustelu. 13.10.-13.11.2014

Internet-lähteet

- Ilonen, Milla 2013. Syrjäyttäviä nyrjähdyksiä. Kolumni. Viitattu 22.10.2014.
<http://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/-/syrjayttavia-nyrjahdyksia>
- Mannarheimin lastensuojeluliitto 2014. Vanhempainnetti. Lapsella on pitkäaikaissairaus tai vamma. Viitattu 10.10.2014.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/kipupisteita/perheen_kriisit_ ja_muutokset/lapsella_on_pitkaaikaissairaus_t/
- Nuorisoyhteistyö Seitti 2014a. Mitä Seitti on? Viitattu 10.10.2014
<http://seittiweb.org/mita-seitti-on/>
- Nuorisoyhteistyö Seitti 2014b. Hae tukea nuorten toimintaan. Seitin avustuskriteerit. Viitattu 10.10.2014. <http://seittiweb.org/seitin-avustuskriteerit/>
- Pessi Anne Birgitta 2011. Vapaaehtoistoiminta- unelmia ja uhkakuvia systeemiälyn näkökulmasta. Kansalaisyhteiskunta 2/2011, 174-214. Artikkel. Viitattu 31.10.2014. http://files.kotisivukone.com/kyts.kotisivukone.com/KY-lehti/2011-2/ky2011-2_artikkelipessi.pdf
- Puusniekka, A., Saaranen-Kauppinen, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 13.10.2014.
Http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html
- Suomen 4H- liitto ry 2013. Kerho-opas. Osaava kerhonohjaaja. Viitattu 20.10.2014.
<http://4h-fi-bin.directo.fi/@Bin/1ba3be0562fe10e771f03a030531f2f2/1413804513/application/pdf/4739387/osaavakerhonohjaaja2013.pdf>
- Suomen 4H- liitto ry 2014. Viitattu 20.11.2014. <http://www.4h.fi/>
- Suomen Punainen risti, 2009. Reddie Kids- ohjaajan opas. Viitattu 20.10.2014.
http://rednet.punainenristi.fi/sites/rednet.mearra.com/files/tiedostolataukset/REDDI_EKIDS_opas_spreads_WEB_1.pdf
- Suomen Punainen Risti 2014. <http://www.punainenristi.fi/>
- Väestöliitto 2014. Harrastuksen lopetus ja aloittaminen. Viitattu 10.11.2014.
http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/murrosikaisten-vanhemmat/tietoa/kaverit_ ja_vapaa-aika2/harrastukset/aloitus_ ja_lopettaminen/
- Yeung, Anne Birgitta 2004. Nuoret ja vapaaehtoistoiminta- mahdoton yhtälö? Artikke- li. Viitattu 31.10.2014.
http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/vapaaehtoistoiminta/nuoret_ ja_vapaaehtoistoiminta_ - mahdoton_yhtalo

Säädökset

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus. 2006.

LIITTEET

Liite 1. Webropol- kysely.

Liite 2. Seitin varhaisnuorisotoiminnan opas.

Liite 1. Webropol- kysely Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaamisesta kiinnostuneille.

Seitti laajentuu ja kehittää! Haluaisitko sinä, 18-30 v. nuori, toimia varhaisnuorisoryhmän vetäjänä tai kerhonoahjaajana? Seitti tarjoaa sinulle mahdollisuuden osallistua ennakkokyselyyn, joka toimii ensi vuonna järjestettävien kerhonoahjaajakoulutusten alkusysäyksenä. Osallistumalla olet mukana vaikuttamassa ja tiedät, missä mennään. Mielipteesi on tärkeä tulevan koulutuksen kannalta, jotta siitä saadaan nuorten näköinen. Kysely koostuu kymmenestä, helposta kysymyksestä ja vastaamiseen menee vain 5 minuuttia. Kysely on luottamuksellinen, joten vastauksia ei voi yhdistää tiettyyn vastaajaan. Kyselyn toteuttaa yhteisöpedagogiopiskelija Hanna Tanskanen osana opinnäytetyötään Seitille. Seitti haluaa kiittää jokaista kyselyyn osallistunutta upealla Seitti-kassilla! Mikäli haluat kassin, jätä yhteystietosi loppuun. Kysely on auki 15.10. asti. Kiitos osallistumisestasi!

1. Sukupuolesi? *

- Nainen
 Mies
 En halua vastata

2. Ikäsi? *

2 merkkiä jäljellä

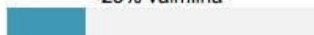
3. Oletko ollut ohjaustehtävissä aiemmin? *

Jos vastasit kyllä, niin kerro missä ja millaisia tehtäviä olet tehnyt.

- Kyllä
 Ei

Seuraava -->

25% valmiina

Kysely Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaamisesta kiinnostuneille

4. Millainen on hyvä ryhmänohjaaja? *

Valitse mielestäsi **kolme** ryhmänohjaajan tärkeintä ominaisuutta.

- Luotettava
- Luova
- Huumorintajuinen
- Johtaja-ainesta
- Tapahtumajärjestäjä
- Organisoija
- Alkaansaava
- Hyvä kuuntelija

5. Miten sijoittaisit itsesi näiden väittämien väliin, jos sinulle nyt annettaisiin ryhmä 13-17 vuotiaita nuoria? *

1= ei tietoa/taitoa, 5= konkari

	1	2	3	4	5	
En tunne ainuttakaan tutustumisleikkiä	☐	☐	☐	☐	☐	Tiedän todella monta tutustumisleikkiä
Minulla ei ole aavistustakaan, mistä löytäisin kokoontumistilat ryhmälleni	☐	☐	☐	☐	☐	Tiedän nyt jo, missä voisimme kokoontua ryhmäni kanssa
En tiedä, miten markkinoisin ryhmääni saadakseni siihen jäseniä	☐	☐	☐	☐	☐	Tunnen markkinointikanavat somesta paikallislehtiin!
En osaa sanoa, mistä ryhmäni saisi rahoitusta toiminnalleen	☐	☐	☐	☐	☐	Tiedän, miten voisin saada rahoituksen ryhmäni toimintaan
Ryhmäni jäsenten huomio karkailisi sinne tänne, en saisi ryhmää pysymään kasassa	☐	☐	☐	☐	☐	Ryhmäni toimisi kerhokerran ajan keskittyneesti yhdessä
Saatan välillä jännittää uusien ihmisten tapaamista, en tiedä miten huomioisin kaikki ryhmäläiset tasapuolisesti	☐	☐	☐	☐	☐	Olen hyvä sosiaalisissa tilanteissa, kaikki ryhmäläiseni tulisivat huomioiduiksi yhtä lailla

6. Aseta seuraavat tärkeysjärjestykseen siltä kannalta, mitkä sinulle ovat tärkeitä, jos ohjaisit ryhmää. *

1= Kalkista tärkein, 7= vähiten tärkein

	1	2	3	4	5	6	7
Ryhmäläisten keskinäinen, toimiva vuorovaikutus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmäyttäminen eli toimivan ryhmän muodostaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rahoituksen hankkiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilojen hankkiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Markkinointikanavien tuntemus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suunnittelutaidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Menetelmätuntemus, esimerkiksi ryhmän toiminnan suunnittelu, tutustumisleikit, jne.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Toivoisitko saavasi Seitiltä valmiita kerho-ideoita, esimerkiksi teeman ja ehdotuksia kertojen sisällöksi, vai haluaisitko luoda ryhmän sisällön yhdessä ryhmäläisten kanssa? *

Jos vastaat *Itse suunniteltua sisältöä ryhmäläisten kanssa*, voit halutessasi avata ideaasi enemmän.

- Valmis konsepti Seitiltä
- Itse suunniteltua sisältöä ryhmäläisten kanssa

[<- Edellinen](#) [Seuraava ->](#)

50% valmiina

Kysely Seitin varhaisnuorisotoiminnan ohjaamisesta kiinnostuneille

8. Millaiseen vapaa-ajan toimintaan sinä osallistuit tai olisit halunnut osallistua 13-17 vuotiaana? *

Sana on vapaa!

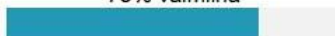
9. Mitä toivoisit, että 13-17 vuotias nuori saa vetämästäsi kerhosta? *

Esimerkiksi kavereita, uusia taitoja, vertaistukea, jne?

<-- Edellinen

Seuraava -->

75% valmiina

10. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät periaatteet, jotka tulisi olla mukana kaikissa Seitin varhaisnuorisokerhoissa? *

Valitse **viisi** tärkeintä.

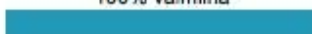
- Esteettömyys
- Avoimuus
- Vertaisuus
- Aidosti nuorten näköistä
- Syrjimättömyys
- Tasa-arvo
- Arvostus
- Nuorilta nuorille
- Itsenäisyys
- Omatoimisuus
- Helppo osallistua (ei jäsenyyksiä, ei hakulomakkeita, maksuttomuus/edullisuus)

11. Muita terveisiä Seitille? :) *

12. Mikäli haluat Seitti-kassin kiitoksena osallistumisestasi, jätäthän yhteystietosi!

Etunimi	<input type="text"/>
Sukunimi	<input type="text"/>
Osoite	<input type="text"/>
Postinumero	<input type="text"/>
Postitoimipaikka	<input type="text"/>
Puhelin	<input type="text"/>

100% valmiina

Liite 2. Seitin varhaisnuorisotoiminnan opas.

SEITTI ON NUORTEN UNELMIA! SEITIN VARHAISNUORISOTOIMINNAN OPAS

Hei seittiläinen!

Kiitos kun olet lähtenyt mukaan Seitin kerhonohtajakoulutukseen! Koulutus auttaa sinut alkuun kerhonohtajaurallasi. Saat vinkkejä toiminnan käynnistämiseen, mutta sen jälkeen toteutus onkin sinusta ja ryhmästäsi kiinni! Seitti- ohjaajana pääset tutustumaan muihin nuoriin, pääset näyttämään taitojasi sekä opit koko ajan uutta.

Panoksesi Seitin varhaisnuorten toimintaan on tärkeä. Jokainen meistä varmasti muistaa, millaista on olla juuri teini-ikään ehtinyt nuori. Nuorelle on tärkeää, että ympärillä on luotettavia ja kivoja aikuisia. Saatat olla tietämättäsi jonkun nuoren esikuva! Seitin varhaisnuorisotoiminta antaa niin sinulle kuin osallistujileikin mukavan, toimeliaan harrastuksen. Sinä ja ryhmäsi päätätte mitä, missä ja milloin teette.

Tämä pieni opas auttaa sinua palauttamaan mieleen kerhonohtajakoulutuksessa läpikäytyjä asioita. Opus on juuri sinua varten, joten voit huoletta tehdä omia muistiinpanojasi- niille on jätetty runsaasti tilaa. Voit myös kysyä tarvittaessa kysyä apua Seitin nuorisotyön suunnittelijalta.

Pitemmittä puheita, on aika toimia! Seitti toivottaa sinulle oikein paljon onnea ja menestystä kerhonohtajanurallasi!

Mitä Seitti-toiminta on?

Seitti- toiminta on yhdenvertaista ja esteetöntä nuorisotoimintaa 13-30- vuotiaille. Seittinuoret ovat suunnitelleet ja järjestäneet esim. bileitä, illanviettoja ja tapahtumia. Lisäksi on käyty mm. konserteissa ja elokuvissa. Seitti tarjoaa myös

koulutusta, seminaareja sekä vapaaehtoistoimintaa Suomesta aina maan ääriin! Mukaan pääsee ottamalla yhteyttä Seitin nuorisotyön suunnittelijaan ja/tai paikalliskunnan Seitti-nuoriin. Toiminnassa voi olla mukana sekä järjestäjänä että osallistujana.

Yksi toiminnan muoto on paikallisryhmätoiminta, jossa 18-30- vuotiaat voivat toimia kerhonohtajina 13-17 vuotiaalle nuorille.

Millainen on hyvä ryhmänohjaaja..?

Vaikka jokainen ohjaa omaa ryhmäänsä omilla taidoillaan ja persoonallaan, on Seitti- ohjaajalla tärkeitä piirteitä. Seitti- ohjaajat ovat aikuisia vapaaehtoisia, jotka ovat **luotettavia, luovia ja hyviä kuuntelijoita**. Ne ovat ominaisuuksia, joita seittiläiset arvostavat toisissaan ja joista Seitti- ohjaajat tunnetaan.

Luotettava ohjaaja suunnittelee tapaamiskerran etukäteen, tekee sitä varten tarvittavat järjestelyt sekä ilmestyy paikalle. Hän ei kerro ryhmän asioista ulkopuolisille ja kohtelee jokaista kerholaista tasapuolisesti. Luotettava ohjaaja sitoutuu tehtäväänsä.

Luovuus, rentous ja uskottavuus auttavat nuorten kanssa toimiessa pitkälle- ole rehellisesti oma itsesi, mutta tarvittaessa ota tiukka linja!

Toimintaa suunniteltaessa ei kannata miettiä, mitä ei voida tehdä tai mihin ei pystytä. Ensiksi lyödään kaikki ideat tiskiinkin, joista lähdetään yhdessä luovasti soveltaen toteuttamaan ja tekemään. Avoimuus on hyväksi toimintaa suunniteltaessa, että jokaisen tarpeet tulevat huomioiduiksi.

Hyvä kuuntelija ottaa kopin nuoresta, jolla on huolia. Nuoruus on myrskyisää aikaa, niin hyvässä kuin pahassa. Hyvä kuuntelija ottaa vastapuolen sanomiset tosissaan. Yhdessä löytyy varmasti ratkaisu moniin erilaisiin tilanteisiin. Jollei kahdestaan, niin yhdessä voidaan viedä asioita eteenpäin, sillä joukossa on voimaa!

TÄRKEIN OMINAISUUS: Sinä! Luonteesi, taitosi, persoonallisuutesi.. Älä turhaan piilotele esimerkiksi taitojasi tai hyvää huumorintajuasi!

Vahva Vitonen- Seitin varhaisnuorisotoiminnan viisi periaatetta

Seitin arvot näkyvät kaikessa toiminnassa. Seitti- toiminta on aina AIDOSTI NUORTEN NÄKÖISTÄ, koska se toteutetaan NUORILTA NUORILLE- periaatteella. Jotta YHDENVERTAISUUS toteutuisi, on se myös ESTEETÖNTÄ. Siksi Seitti- toimintaan on HELPPO OSALLISTUA!

Näiden arvojen lisäksi vapaaehtoisuudella ja vertaistuella on suuri merkitys Seitti- toiminnassa. Vapaaehtoinen saa itselleen hyvän mielen ja arvokkaita kokemuksia, jotka hyödyttävät muussakin elämässä. Vertaistuki voi olla vain läsnäolemistä tai esimerkin näyttämistä.

Seitti- ohjaaja on nuoruuden mentori!

Varhaisnuoruuden jo läpikäyneenä sinulla on omakohtaista tietoa nuorena olemisesta. Sinulla on arvokasta tietoa, jota voit jakaa ryhmällesi. Olet avainasemassa nuorten elämässä heidän piilevien kykyjensä löytäjänä. Mentoroinnilla tarkoitetaan ”vanhemman ja viisaamman” ja ”nuoremman ja kokemattomamman” välistä työskentelyä. Sen tavoitteena on auttaa nuorta löytämään omat, piilevät kykynsä ja tuoda niitä esille.

Miten alkuun?

Seuraavaksi koottu listaus on vain suuntaa antava, eikä sitä pidä noudattaa kirjaimellisesti.

Omasta ryhmästä kiinnostunut 18-30 vuotias käy Seitin järjestämän ohjaajakoulutuksen tai on suoraan yhteydessä Seitin nuorisotyönsuunnittelijaan. Kerhon perustamiseen ei tarvita alkuun muuta kuin halu ja kyky suunnitella ja toteuttaa

nuorten tapaaminen 1-4 kertaa kuukaudessa. Voit miettiä valmiiksi omia taitoja- si ja mielenkiinnon kohteitasi- mitä haluaisit tehdä yhdessä nuorten kanssa? Kannattaa kuitenkin pitää mielessä, että vaikka omasta mielestäsi joku asia olisi maailman paras juttu, eivät muut välttämättä innostu siitä yhtä paljon. Suunnitelu ja ideoiden hyväksyttäminen ja toteuttaminen yhdessä ryhmän kanssa saattaa toimia parhaiten.

Sitten voi alkaa suunnitella kerhon käynnistämistä, yksin tai kaverin kanssa! Suotuisin ajankohta perustaa kerho ja hankkia jäsenet on välittömästi koulujen lukukauden käynnistyttyä joko alkusyksystä tai vuodenvaihteen jälkeen. Tämä on kuitenkin aina tapauskohtaista ja saat itse päättää, kuinka pitkä kausi teillä on, esimerkiksi pelkkä kevät- tai syyskausi tai läpi koko vuoden. Kannattaa läheteä kuitenkin siitä ajatuksesta, että suunnittelee pystyvänsä ohjaamaan kerhoa vähintään puoli vuotta. Sen jälkeen voi katsoa jatkoa uudestaan.

Matti kukkarossa..

Seitti tukee paikallistoimintaa suunnitteluavun lisäksi myös taloudellisesti. Kaikessa toiminnassa katsotaan hyödyksi muun **rahoituksen** hakeminen ja/tai saaminen (esimerkiksi omavastuut, sponsorit ja muut tuet). Tämän opuksen liitteenä on Seitin avustushakemus sekä mallihakemus. Ne ovat erittäin helppoja täyttää ja niissä on hiukan pelivaraa.

Pidä Seitin nuorisotyöntekijä selvillä suunnitelmistasi puhelimitse tai sähköpostitse. Älä varaa tai maksa mitään ennen kuin olet kysynyt nuorisotyönsuunnittelijalta ja täyttänyt Seitin avustushakemuksen, ettei tule ikäviä yllätyksiä. Seitti kuitenkin tukee erittäin mielellään varhaisnuorten kerhoja, joten rahoitus järjestyy kyllä. Lisätietoja rahoituksesta: <http://seittiweb.org/seitin-avustuskaiteerit/>

On kuitenkin hyvä muistaa, että aina ei tarvita rahaa tai mitään ihmeellisyyksiä! Nuoria on hyvä opettaa välillä siihen, että ilman niitäkin voi olla hauskaa. Välillä ”ihan-vaan-hengailu” on parasta.

Seitti maksaa kerhon yleisavustajan palkan!

ESIMERKKIHAKEMUS

Esimerkkilän Seitti-ryhmä
 Mikko Mallikas
 Esimerkintie 3 B 22
 00100 Esimerkkilä
 Puh. 040 - XXXXXXXX
 Email: mikko.mallikas@esimerkki.fi

Nuorisoyhteistyö Seitti
 Nuorisotyön suunnittelija Jenni Kuusela
 Mannerheimintie 107
 00280 Helsinki

SEILAA ESIMERKKILÄÄN

Esimerkkilän Seitti-ryhmä järjestää 18.6.2011 Seilaa Esimerkkilään tapahtuman esimsaarella. Tapahtuman alustavat yhteistyöjärjestöt ovat Esimerkkilän Invalidiyhdistys, CP-yhdistys, Lihastautiyhdistys sekä Epilepsiayhdistys.

Saarella vietämme aikaa uiden, laulaen, peilailen, taiteilen sekä loikoillen. Iltapäivän aikana nautimme piknik eväitä, paistamme makkaraa ja tikkupullaa.

Laivamatka esimsaareen ja takaisin maksaa 7€. Laivamatkat jokainen maksaa itse.

Tapahtumaan pääsee mukaan 20 nopeinta ilmoittautunutta.

Tapahtumasta tiedotetaan paikallisryhmän sähköpostilistalla, Seitin nettisivuilla ja Facebookissa

Budjetti

Piknik eväät	10€/hlö =	200€
2 yleisavustajaa	7,50h/hlö/5h =	75€
Tiedotus, puhelinkulut	50,00=	50€
		Yht.
		= 325€

Omavastuu		
	7€/hlö	= 140€

HAEMME SEITILTÄ		= 325€
-----------------	--	--------

Ystävällisin terveisin
 Mikko Mallikas
 Esimerkkilän Seitti-ryhmä

AVUSTUSKRITEERIT

Avustuskriteerit on luotu helpottamaan avustusten hakemista. Kyse ei luonnollisesti ole ”avustuslaista” vaan raameista, joiden mukaan rahallista tukea voitaisiin myöntää tasapuolisesti tarvitseville. Samaan hengenvetoon on sanottava, että Seitti on paljon muutakin kuin ”rahanjakaja”. Seitti järjestää koulutuksia, seminaareja ja tapahtumia sekä on mukana monenlaisessa vaikuttamistoiminnassa. Haluamme kaikin keinoin tukea nuoria käyttämään tarjolla olevia mahdollisuuksia!

Hakemukset ja selvitykset:

Hakemuksessa kerrotaan:

- Suunniteltu toiminta
- Toiminnan järjestäjät
- Budjettilaskelma
- Miten tiedotus hoidetaan
- Hakemuksen liitteenä tulee olla mainos tapahtumasta, jotta mainos saadaan mahdollisimman moneen paikkaan, mm. jäsenjärjestöjen lehtiin sekä nettiin
- Hakemukset liitteineen tulee toimittaa Seitille kuukautta ennen tapahtumaa tai toimintaa.
- Kesä-, heinä- ja elokuun hakemukset toimitettava Seitille toukokuun loppuun mennessä.
- Toiminnasta on tehtävä jälkepäin selvitys Seitille. Selvityksessä tulee olla osallistujalista (myös avustajat), pitäen sisällään sähköpostiosoitteet, puhelinnumerot ja mistä yhdistyksestä kukin osallistuja on.
- Seitti toteuttaa tapahtuman jälkeen Webropol-kyselyn
- Selvitykseen on myös suotavaa lisätä valokuvia ja artikkeli tapahtumasta.
- Tiedotuksessa on tuotava esiin Seitin osuus

Rahoitusta voi hakea:

Rahoituksen edellytys on, että tiedotus ja markkinointi hoidetaan kuukausi ennen tapahtumaa. Rahoitusta voi hakea seuraaviin asioihin.

- Erilaisiin nuorten suunnittelemiin tapahtumiin
- Tilavuokriin
- Ostopalveluihin (esim. liikuntapalvelut, kouluttajan palkkio, leffa- ja teatteriliput yms.)
- Yleisavustajien palkkoihin
- Matkakuluihin (esim yhteiskuljetukset tapahtumapaikalle)
- Tiedotukseen (kaikki tiedotukseen liittyvät kulut tulee olla todennettavissa kuitilla)
- Säännöllisiin kokoontumisiin (kokoontumisista erillinen hakemus Seitille, kysy ohjeita nuorisotyön suunnittelijalta)
- Ruokaan ja tarjoilukuluihin

Seitin rahoituksen osuus on paikallistapahtumissa noin 2/3, 1/3 tulee olla omavastuuosuutta (omavastuuosuudeksi voidaan myös laskea paikallisyhdistyksiltä saatu tuki tai yritysyhteistyö)

Rahaa ei voi hakea:

- Alkoholitarjoiluihin
- Henkilökohtaisten avustajien palkkoihin
- Toimintaan, jossa esteettömyyttä ei ole huomioitu
- Selkeästi Seitin aatteiden vastaiseen toimintaan
- Ei voi hakea vain yhden yhteistyöjärjestön tapahtumiin, järjestöjä pitää olla vähintään kaksi

Toimintaa ja tapahtumia:

- Järjestettävässä toiminnassa on oltava mukana vähintään kahden Seitti yhteistyöjärjestön nuoria (Invalidiliitto, Reumaliitto, CP-liitto, MS-liitto, Lihastautiliitto). Myös muiden yhteistyöjärjestöjen käyttö suotavaa
- Toiminnan suunnittelevat ja toteuttavat nuoret itse.
- Kaikissa toiminnoissa katsotaan eduksi muun rahoituksen hakeminen ja/tai saaminen (esim. omavastuut, sponsorit ja muut tuet).
- Tapahtumia järjestettäessä on huomioitava esteettömyys.

Lisätietoja: Jenni Kuusela, e-mail: jenni.kuusela@seittiweb.org , puh. 040 738 8089

Missä nähdään?

Tilojen hankinta kannattaa aloittaa ajoissa, jotta on paikka, mitä markkinoida. Tärkeintä on esteettömyys, jotta jokainen pääsee paikalle. Tilojen hankinta isolle porukalle saattaa olla haasteellista. Lisäksi monia, esteettömiä ns. helppoja tiloja kuten yhdistysten kesäpaikkoja yms., kartellaan niiden leimaavuuden tähden. Tilan hankinnassa on hyvä ottaa huomioon, että se on neutraali paikka, hyvien kulkuyhteyksien päässä ja että tilaa on riittävästi.

Tiloja kannattaa kysyä suoraan oman paikkakuntasi seurakunnalta, nuorisotoimesta, kirjastosta sekä kouluilta. Ei kannata hyväksyä ensimmäistä kieltävää vastausta, vaan tiedustella, josko osattaisiin edes suositella seuraavaa paikkaa josta kysyä. Kannattaa myös kokeilla yhdistysten tiloja, josko joukolla päästäisiin leimasta eroon! Kysele aktiivisesti, sinä olet oman asuinalueesi paras asiantuntija. Tilojen ei välttämättä tarvitse olla täysin esteettömiä! Kunhan kaikki pääsevät turvallisesti mukaan.

On tärkeää, että paikka on lähestulkoon aina sama ja siellä on samat tutut ohjaajat nuorten kanssa. Se luo luottamusta niin nuorten kuin nuorten vanhempien kanssa.

Ooks sä jo kuullut..?!?

Kun ohjaajat ja tilat ovat selvillä, voidaan aloittaa **markkinointi**. Markkinoinnin avainkysymyksiä ovat: mitä, missä, milloin ja kenelle? Oli kyseessä sanomalehti- tai Facebook-ilmoitus, on sen oltava napakka ja simppele info, mitä tapahtuu, missä ja koska. Muuten mainosten ulkonäöllä ei ole niin väliä. Voi tietenkin olla kiinnostavaa, jos suunnittelet kokkikerhon aloittamista, koristella mainos ruuanlaittoon liittyvillä asioilla. Ole luova ja tuo oma näkemyksesi nuorten toiminnasta esiin!

Uuden toiminnan markkinointiin kannattaa panostaa. Käytä hyödyksesi paikallisnomalehden ilmoituspalsta, Seitin jäsenjärjestöjen lehdet ja Facebook-ryhmät sekä koulujen, kirjastojen ja kauppojen ilmoitustaulut. Puskaradio toimii

aina. Kutsu henkilökohtaisesti ikäryhmään kuuluvia nuoria paikalle. Yhteistyössä on voimaa: informoi esimerkiksi alueen muita järjestöjä uudesta toiminnasta sähköpostitse tai henkilökohtaisella vierailulla.

Kerro uudesta kerhosta nuorten vanhemmille!

Markkinointi kannattaa käynnistää kaikkialla samaan aikaan. Käy välillä Facebookissa nostamassa ilmoitustasi sekä siivoamassa kaupan ilmoitustaululta oma mainoksesi esiin. Seitiltä saa tarvittaessa apua mainosten laatimiseen ja kohtuullisiin markkinointikuluihin. Muista liittää Seitin kilpikonna-logo mainoksiin! Saat sen nuorisotyön suunnittelijalta tai Seitin nettisivuilta.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Aina, kun suunnittelee jotakin, kannattaa hyödyntää suunnittelun peruskysymyksiä:

Miksi tehdään?

Miten toiminta vastaa paikallisten nuorten tarpeisiin ja tavoitteisiin? Mitä toivot, että varhaisnuori saa sinun vetämästäsi kerhosta? Onko se kavereita, vertaistukea vai uusia taitoja?

Kenelle tehdään?

Kuka on kohderyhmäsi? 13-17 vuotiaat ruuanlaitosta/elokuvista/liikunnasta kiinnostuneet vai joku muu?

Kuka tekee?

Matti ja Maija ovat lupautuneet tänä syksynä toimimaan kerhonohjaajina. Sanna ottaa vastuun ensi vuoden alusta.

Kun pystyt vastaamaan kattavasti edelläoleviin kysymyksiin, olet linjannut jo kerhosi perusidean. Myös ”**mitä tehdään?**” on tärkeä kysymys. Voit ehdottaa omia ideoitasi ja ohjata suunnittelua, mutta kysy aina ryhmän mielipidettä. Yhdessä suunniteltaessa vähenee myös yhden ihmisen vastuu ja tehtävät voidaan jakaa.

Nuorilta tulleita ideoita. Löytyisikö näistä teidänkin kerhoon tekemistä?

ihän tavallista toimintaa elokuvat leipominen lautapelit piirtäminen ver-
 taistukiryhmä
 biljardi tutustuminen uusiin ihmisiin kuviskerho lau-
 laminen / soittaminen kirjakerho pelikerho jalkautumi-
 nen kaupungille kokkikerho
 tyttökerho festarit / konsertit / discot liikuntakerho
 talvirieha

Ensimmäinen tapaamiskerta kannattaakin käyttää toiminnan suunnitteluun. Jotta suunnitellut ideat toteutuisivat, kannattaa ne myös laittaa jonnekin ylös. Pohjana voi käyttää myös tässä opuksessa olevaa suunnittelulomaketta.

Tutustutaan!

Tutustumisleikkien avulla leikkijät tutustuvat toisiinsa. Näissä leikeissä on tärkeää, että kaikki ryhmäläiset ovat mukana. Ryhmän lämmittämiseksi on hyvä aloittaa sellaisella leikillä, jossa ei tarvitse kertoa vielä itsestään mitään, nimi ja ikä riittää. Kun ryhmään on saatu positiivinen tunnelma, voidaan aloittaa tutustumisen.

Pyörää ei kannata lähteä keksimään uudestaan. Tutustumisleikkejä löydät helposti Googlestä hakusanalla ”tutustumisleikit”. Kaikki leikit ovat täysin sovellettavissa. Erilaisia leikkejä ja pelejä löytyy myös kirjoista, kuten:

- Leskinen, Eija 2009. Ryhmä toimimaan. Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön.
- Aalto, Mikko 2004. Ryppäästä ryhmäksi.
- Reddie Kids- kerhonohjaajan opas (löytyy internetistä pdf-versiona)

Tutustumisleikit ovat joiden nuorten mielestä lapsellisia, toiset lähtevät mukaan innoissaan. Väkisin ei kannata ottaa leikkejä mukaan, ainakaan kaikista eniten heittäytymistä vaativia. Tässä on oma esimerkkisi ja toimintasi tärkeässä asemassa. Lähde itse rohkeasti ja innostuneesti näyttämään esimerkkiä, äläkä häpeä ”leikkimistä”. Leikkimielisyys virkistää!

Ryhmä toimimaan

Jotta kaikilla olisi hyvä olla ryhmässä, on tutustumisen lisäksi luotava joitakin sääntöjä. Säännöt pitää laatia yhdessä, jotta jokainen kokee ne oikeudenmukaisiksi ja omikseen. Säännöt eivät ole simputtamista varten. Ne ovat takamassa hauskan kerhokerran kaikille. Luotettava ohjaaja luo säännöt yhdessä ryhmän kanssa ja kohtelee jokaista jäsentä samanarvoisesti. Yhteiset säännöt lisäävät ”ME-hengen” muodostumista, mikä taas edesauttaa toimivan ryhmän muodostumista. Pidä kuitenkin huoli, ettei kukaan koe sääntöjä liian ahdistaviksi tai rajoittaviksi.

Sääntöjen merkitys korostuu silloin, kun tehdään jotakin (kädentaitoja, kokkausta, yms.) Silloin keskittymistä on hyvä pitää yllä, jotta jokainen pysyy kärryillä eikä missaa jotakin vaihetta.

Esimerkiksi:

1. Ollaan ajoissa.
2. Ei puhuta ohjaajan päälle.
3. Ei syrjitä / kiusata / jätetä ketään yksin!
4. _____
5. _____

Jos keskittyminen herpaantuu jatkuvasti ja toiminta keskeytyy, on hyvä miettiä, mistä se johtuu. Kun nuoret ovat innoissaan kerhosta ja kokevat sen toiminnan mielekkääksi, ei keskittymisen pitäisi olla ongelma. Ota vastaan palautetta, kun sitä sinulle annetaan- ettei käy niin että nuoret äänestävät poissaolollaan. Kaikkia tyydyttävien ratkaisujen löytyminen onnistuu varmasti avoimuudella ja nuorten kanssa puhumalla.

Huolehdi pienten taukojen pitämisestä toiminnan lomassa, ettei osallistujilta loppu puhti kesken. Mikäli mahdollista, ota kaveri avuksi ja tueksi ohjaamaan ryhmää- silloin ei tarvitse olla yksin kantamassa vastuuta. Kerhotapaamiselle kannattaa luoda selkeä kaari: aloitus, esittely teemasta, toiminnallinen osuus ja lopetus, jonka aikana myös rauhoitutaan. Silloin osallistujilta ei kulu turhaa energiaa ihmettelyyn, vaan päästään heti toimimaan.

Tietenkin välillä nuoria on hiukan komennettava, ohjaajasta johtumattomista syistä! Kunhan huomauttaa asiallisesti eikä tee siitä suurta numeroa, pärjää varmasti.

Lisäksi kannattaa muistaa, että nuorilla saattaa olla kysyttävää päivän aiheista, mutta he eivät aina uskalla kysyä koko porukan kuullen vaan saattavat haluta

tulla juttelemaan tilaisuuden jälkeen. Ohjaajan kannattaa varautua tähän, eikä rynnätä aina ensimmäisenä pois tapaamisesta.